БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№224 (455)

11 НОЯБРЬ ЖУМА 1955 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети партия, совет, касаба союз ташкилотлари, ишчилар ва инженер-техник ходимлар, архитекторлар ва фан ходимлари проектлаш ва қурилишдаги мавжуд камчиликларни киска муддат ичида йўқотишга ўзларининг бутун кучларини, билимларини ва тажрибаларини сарф қиладилар, бу нарса халқимизнинг турмуш даражасини анча оширишга ва Совет Иттифоқининг экономикасини мустаҳкамлашга ёрдам беради деб қат'ий ишонч билдирадилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

Проектлаш ва қурилишдаги ортиқчаликларни йўқотиш тўғрисида

Мамлакатимизда шаҳарларни, посёлкаларни ва саноат корхоналарини қуриш ҳамда реконструкция қилиш бўйича жуда катта ишлар қилинмоқда. Қишлоқ хўжалик қурилиши, айниқса қўриқ ва бўз ерлар ўзлаштирилаётган районларда кенг миқ'ёсда амалга оширилмоқда. Планировкаси қулай бўлган кўпгина шинам, арзон уй-жой бинолари ва жамоат бинолари қурилди.

Йиғма конструкциялар, деталлар ва эффектив бинокорлик материалларини ишлатиб, индустриал методлар блан бинолар қуриш кейинги йилларда авж олиб бормоқда, бинокорлик қурилишининг илғор технологияси тобора кенг жорий қилинмоқда. Кўпгина проектлаш ва қурилиш ташкилотлари қурилишда типовой проектларни қўлланмоқдалар, бу эса қурилишни тезлаштиришга ва унинг қимматини камайтиришга ёрдам бермоқда.

Кейинги вақтларда Партия ва Ҳукумат қурилиш ишларини тубдан яхшилашга қаратилган бирқанча тадбирларни амалга оширди. Ҳозирги замон талабларига жавоб берадиган шинам, арзон бинолар ва иншоотлар қуришдан ҳамда индустриал конструкцияларни ва прогрессив иш методларини жорий қилишдан иборат бўлган ўз вазифаларини тўғри тушунучи ишчи, инженер ва архитекторлар — малакали кадрлар тайёрланди.

Проектлаш ва қурилишдаги мавжуд катта камчиликлар ва хатолар бу ишга халақит бермаганда эди, бизнинг бу ишдаги муваффақиятларимиз янада кўпроқ бўлур эди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети шуни қайд қиладиларки, архитектуранинг сиртқи томонидан ҳашамдор қилмоқ учун катта-катта ортиқча безаклар ишлатиш кўпгина архитекторларнинг ва проектлаш ташкилотларининг ишларида кенг авж олиб кетди, бу нарса Партия ва Ҳукуматнинг архитектура-қурилиш ишларидаги йўлига тўғри келмайди.

Кўпгина архитекторлар сиртқи ҳашамларга берилиб кетиб, асосан биноларнинг фасадларини безатиш блан шуғулланмоқдалар, уй-жой биноларининг ва квартираларнинг ички планировкасини ва жиҳозланишини яхшилаш устида ишламаётирлар, аҳоли учун қулайлик туғдириш зарурлигини, экономиканинг талабларини ва бинолардан нормал фойдаланиш талабларини назар-писанд қилмаётирлар.

Биноларнинг устига ҳечбир кераги бўлмаган башнялар қуриш, фақат безак учунгина жуда кўп колонналар ва портиклар қуриш ва ўтмишдаги архитектурадан олинган бошқа ортиқча ҳашамларни ишлатиш уй-жой ва жамоат биноларини қуришда оммавий тус олиб кетди, бунинг натижасида кейинги йилларда уй-жой қурилишига давлатнинг кўпгина маблағлари ошиқча сарф қилиб юборилдики, бу ошиқча сарф қилинган маблағлар блан меҳнаткашлар учун бирнеча миллион квадрат метр уй-жой майдони қуриш мумкин бўлур эди.

Масалан, Москва шаҳрининг Горький кўчасидаги (архитектор Жуков), Можайский шоссесидаги (архитектор Чечулин), Ленинград шоссесидаги (архитекторлар Готлиб ва Хилькевич) уй-жой биноларини қуришда ва бошқа бирқанча уйларни қуришда биноларнинг сиртинигина чиройлик қилиш мақсадида жуда кўп колонналар, портиклар, мураккаб карнизлар ва шу биноларга архаик тус берадиган қимматбаҳо кўпгина детальлар ишлатилди. Аммо шу блан бир вақтда ўша уйлардаги квартираларни планировкасини қулай қилишга ва шу уйларнинг территорияларини обод қилишга етарлик э'тибор берилмади.

Чкалов кўчасидаги уйни қуришда архитектор Рибицкий айниқса кўп ортиқча ҳашамлар ишлатишга йўл қўйди, бу уйнинг безатилиши учун қимматбаҳо материаллар, мураккаб архитектура безаклари ва декоратив аркадалар ишлатилди; квартираларни планировка қилишда даҳлизлар, каридорлар ва бошқа ёрдамчи биноларнинг сатҳи йўл қўйиб бўлмаслик даражада ҳаддан ташқари катта қилиб юборилди. Шу уйдаги уй-жой сатҳининг ҳарбир квадрат метри 3400 сўмга тушди, бу эса, тежамли қилиб проектланган уйлардаги уй-жой сатҳининг қимматидан икки-уч баравар ошиқдир.

Кўпқаватли баланд биноларни проектлашда ва қуришда катта-катта ортиқча ҳашамлар ишлатилишига йўл қўйилди. Масалан, Москва шаҳридаги Каланчевская майдонида 354 номерлик «Ленинградская» гостиницасини қуришда (архитекторлар Поляков ва Борецкий) сарфланган маблағларга тежамли қилиб проектланган 1000 номерлик гостиница қуриш мумкин бўлур эди. Бу гостиницада номерларга банд бўлган майдон бинодаги бутун майдоннинг фақат 22 процентини ташкил қилади. Бинонинг ичини безашда ҳечбир кераги бўлмаган ҳаддан ташқари ортиқча безакларга йўл қўйилган (шиплар, карнизларга олтин суви берилиб, ҳал блан гулар солинган, қимматли ёғочлардан қимматбаҳо панельлар қилинган, олтин суви берилган декоратив панжаралар ўрнатилган ва ҳоказо). Бу гостиницада бир ўриндан фойдаланиш учун бўладиган харажатлар «Москва» гостиницасидаги шу хилдаги харажатлардан бир ярим баравар ортиқ.

Москва шаҳрининг собиқ бош архитекторлари Чечурин ва Власов ўртоқлар проектлаш ва қуриш ишларида давлат маблағларининг исроф қилинишига қарши лозим бўлган даражада кураш олиб бориш уёқда турсин, ҳатто ўзлари ҳам ўзларининг проектларини тузишда ортиқча ҳашамларга йўл қўйиб келганлар.

Ленинград, Тбилиси, Киев, Харьков, Минск, Воронеж, Боку Ростов-Дон ва бошқа шаҳарларда уй-жой бинолари ва жамоат биноларини проектлаш ҳамда қуришда ҳам анчагина ортиқча ҳашамларга йўл қўйилган.

Архитектор Журавлев томонидан проекти тузилган ва Ленинград шаҳрининг И. В. Сталин номидаги проспектда яхлит блоклардан қурилаётган уйнинг проектида икки қават уй баландлигида қўшимча колонналар қуриш кўзда тутилган. Шу проспектнинг ўзида шаҳарга чиқадиган 7,3 гектардан иборат майдон вужудга келтириш проектланган, бу майдоннинг катталиги Москва шаҳридаги Қизил майдоннинг сатҳидан деярлик 1,5 баравар катта. Архитектор Каменскийнинг проектлари асосида Ленинград шаҳридаги Стачкалар проспектида кейинги йилларда бино қилинган уйларнинг фасадлари архаик формада қурилган, оғир рустовкалар, пилястралар ва мураккаб карнизлар қилинган.

Тбилиси шаҳрида «Грузуголь» комбинатининг ма'мурий биносини қуришда (архитекторлар Чхигвадзе ва Чхеидзе) амалий фойдаси бўлмаган ва 3 миллион сўмга тушган 55 метр баландликда декоратив башня бино қилинган; шу бино фасадларининг бетини безашга 8,1 миллион сўм сарф бўлган, ёки бу маблағ бинони қуришга сарф бўлган бутун маблағнинг 33 процентини ташкил қилган. Грузия ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги учун қурилаётган бино (архитекторлар: Парцхалаишвили ва Тавдгиридзе) фасадларини безаш учун сарфланадиган маблағ 3,9 миллион сўмни, ёки бинога сарф бўладиган бутун маблағнинг 32 процентини ташкил қилади.

Проектлаш вақтида катта-катта ортиқча ҳашамларга йўл қўйилганлиги натижасида Харьков шаҳридаги бирқанча уйларни қуришда ҳарбир квадрат метр уй-жой 2 минг сўмдан кўпга тушмоқда, айрим уйлар бўйича эса 3 минг сўмга етиб бормоқда. Масалан, Қозон-радиатор заводининг 5 қаватлик уйини қуришда ҳарбир квадрат метр уй-жой майдонига 2826 сўм сарфланган (архитектор Рябченко), Плеханов кўчасидаги 7 қаватлик уй-жой биносини қуришда ҳарбир квадрат метрга 2811 сўм сарфланган (архитекторлар Крикин ва Бондаренко).

Воронеж шаҳрининг Кольцев кўчасида — Станоксозлик ва инструменталь саноати министрлигининг 5 қаватлик уй-жой биноси қурилмоқда (архитектор Скулачев), шу бинонинг устига қуриладиган 70 метрлик башняга сарфлайдиган маблағ қарийб 2 миллион сўмни ташкил қилади. Шарқи-Жанубий темир йўл бошқармасининг Революция проспектида архитектор Троицкий проекти асосида қурилган 5 қаватлик бино устига 11 қаватлик ва бўйи 70 метр бўлган башня қурилган, бу башня ҳам қарийб 2 миллион сўмга тушган. Бу бинонинг олдига 3 та декоратив арк ва 3 қават баландлигида колонналар қурилган.

Боку шаҳрида архитектор Усейнов проектлари асосида қурилган кўпгина уй-жой бинолари ва жамоат биноларида катта-катта ортиқча ҳашамлар ишлатилган. Архитектор Усейнов ўрта аср шарқ архитектурасининг формаларига танқидий қарамасдан, бу формаларни ҳозирги замон биноларининг архитектурасига киритмоқда. «Бузовнийнефть» тресги, «Азнефть» бирлашмаси ва Озарбайжон ССР Фанлар академияси учун қурилган уй-жой биноларининг фасадларида мураккаб эркерлер, лоджиялар ҳаддан ташқари кўпайтириб юборилган ва бу биноларнинг устига кераксиз башнялар қурилган.

Бутуниттифоқ қурилиш кенгашида қаттиқ танқид қилинганлигига қарамай, ба'зи архитекторлар ортиқча архитектура ҳашамлари бўлган биноларнинг проектларини кейинги вақтларгача қаттиқ туриб ҳимоя қилиб келмоқдалар.

Чунончи, 1955 йил июнь ойида Дар'ё флоти министрлиги Октябрь кўчасида қурилаётган уй-жой биносининг проектидан декоратив башняни олиб ташлашни таклиф қилганлигига қарамай, Горький шаҳрининг бош архитектори ўртоқ Гречихин бу башнянинг албатта сақланиб қолишини талаб қилган.

Санаториялар қуришда, айниқса жанубий районларда санаториялар қуришда санатория биноларининг вазифасига ва мазмунига бутунлай хос бўлмаган ҳамда шу бинолардан фойдаланишда ўнғайсизликлар туғдирадиган ва биноларнинг ҳажмини ҳаддан ташқари ошириб юборишдан, ёрдамчи биноларни кўпайтириб ва катталаштириб юборишдан, тежамсиз планировка қилишдан ва кераксиз декоратив безакларни кенг равишда қўллашдан иборат бўлган ортиқча ҳашамлар ишлатишга олиб келадиган саройнамо бинолар қуриш услуби кенг авж олган. Зарурати бўлмаган арклар, колонналар ва башнялар қурилмоқда, қимматга тушадиган безак материаллари, сун'ий мармар, ёғочнинг қимматли турлари, бронза ва нақшлар ишлатилмоқда.

Сочи шаҳридаги, шунингдек бошқа жанубий районлардаги санаториялар қурилишининг қиммати ҳаддан ташқари ошиб кетмоқда ва бу санаторияларда ҳарбир ўрин қарийб 200 минг сўмга тушмоқда.

СССР Ўрмончилик саноати министрлигининг Мисхордаги санаторияси проектида (архитектор Ефимович) бинонинг архитектурасида, безатилишида ва жиҳозланишида катта-катта ҳашамлар ишлатилишига йўл қўйилган. Проект авторининг бинони қуриш қимматига мас'улиятсизлик блан қараганлиги шунга олиб келганки, илгари тасдиқланган смета бинони қуриш вақтида 6 миллион сўм миқдорида ошириб юборилган. Шу авторнинг ўзи СССР Ўрмончилик саноати министрлигининг Сочи шаҳридаги қурилган санаториясининг проектида ортиқча ҳашамларни ишлатган.

Вокзалларни проектлаш ва қуришда ҳам архитектура соҳасида қаср-вокзаллар барпо қилишдан иборат нотўғри йўл тутилмоқда. Шу вокзалларни қуриш қимматга тушаётганлигига қарамай, пассажирлар учун зарур қулайликлар туғдирилмаган.

Архитектор Душкин проектлари асосида қурилган вокзалларнинг биноларида ортиқча ҳашамларга энг кўп йўл қўйилган. Днепропетровск, Симферополь ва Сочи шаҳарларидаги вокзаллар учун шу архитектор тузган проектларда биноларнинг ҳажми амалдаги нормаларга нисбатан 180 — 190 процент ошириб юборилган, қурилишнинг қиммати эса икки-уч баравар кўпайтириб юборилган.

Краснодар, Армавир, Брянск, Витебск, Смоленск, Бахмач шаҳарларида ва Всполье станциясида архитектор Душкин раҳбарлигидаги мастерской проектлари асосида қурилган вокзалларнинг қиммати анча ошириб юборилган.

Саноат корхоналарини ҳамда қишлоқ хўжалик бинолари ва иншоотларини проектлашда ва қуришда ҳам архитектура-қурилиш соҳасида ортиқча ҳашамларга йўл қўйилмоқда. Масалан, Электростанциялар министрлигига қарашли Ногинск подстанциясининг бошқарма биносининг сирти икки метр баландлигида жило берилган гранит блан қопланган. Шу бинога кириладиган жойлар жило берилган гранитдан ясалган ва уларнинг олдига катта гранит шарлар ўрнатилган. Бу бинода бирнеча кишигина смена бўлиб ишлаши лозимлигига қарамай, унинг вестибюли сун'ий мармар блан безатилган, мармар зиналар қилинган, бинонинг шипларига нақшлар ёпиштирилган, деворлари мармар ва дуб блан қопланган, бинонинг сирти нақшли тоқиравоқлари бўлган пилястрлар блан безатилган. Подстанция атрофини айлантириб олинган металл панжараларга 360 тонна металл сарфланган. Саноат қурилишида бу хилдаги фактлар оз эмас.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қайд қиладиларки, уй-жой, граждан биноларининг анчагина қисми ва саноат биноларининг кўп қисми ҳали ҳам индивидуал тузилган проектлар асосида қурилмоқда, бу эса ортиқча ҳашамларни келтириб чиқараётган асосий сабабларнинг биридир.

Типовой проектлар асосида қуриш техника-иқтисодий жиҳатдан ҳеч шубҳасиз мақсадга мувофиқ эканлигига қарамай, кўпгина министрликлар ва бошқармалар типовой проектлар ишлатишни иккинчи даражали иш деб ҳисобламоқдалар ва типовой проектлаш планларини бажармаётирлар.

Типовой проектлаш плани 1955 йилда қониқарсиз бажарилмоқда. СССР Қораметаллургия министрлиги, Химия саноати министрлиги, Қурилиш ва йўл машинасозлиги министрлиги. СССР Озиқ-овқат товарлари саноати министрлигига қарашли проектлаш ташкилотларида бу иш айниқса ёмон аҳволда бормоқда.

Машинасозлик, озиқ-овқат саноати ва енгил саноат корхоналарини қуришда типовой проектлар жуда кам ишлатилмоқда, бу корхоналарни қуришда типовой проектлар энг кенг миқ'ёсда қўлланилиши лозим.

Москва шаҳар ижроия комитети Москва шаҳридаги уй-жой граждан қурилишининг типовой проектларини тузиш масалалари блан қониқарсиз шуғулланмоқда. Москва шаҳар ижроия комитети касалхоналар, яхлит панель деворлар ишлатиб қуриладиган уйларнинг типовой проектларини ва бошқа бирқанча проектларни шу вақтгача тасдиқлагани йўқ. 1954 йилда Москва шаҳрида типовой проектлар асосида қурилган биноларнинг ҳажми уй-жой ва маданий-маиший қурилиш ҳажмининг фақат 18 процентини ташкил қилди, холос.

Ленинград шаҳрида бино қилинаётган 353 уй-жой биносидан фақат 14 тасигина типовой проектлар асосида қурилмоқда. Харьков, Ростов-Дон, Воронеж, Горький, Тбилиси ва бошқа шаҳарларда 4 — 5 қаватли уй-жой бинолари асосан индивидуал проектлар асосида қурилмоқда.

Проектлаш ишларининг жуда кўп ташкилотларга бўлиб юборилганлиги типовой проектлаш ишидаги жиддий камчиликдир. Уй-жой ва жамоат биноларининг типовой проектларини тузиш ишлари блан ҳозирги вақтда турли министрликлар ва бошқармаларнинг 40 тадан кўпроқ проектлаш ташкилотлари шуғулланмоқда, бу эса типовой проектлаш ишларига, планировка ва конструкция масалаларини ҳал этишни унификация қилишга методологик жиҳатдан ягона раҳбарлик қилинишини та'минлашга, шунингдек ишланаётган типовой проектларнинг юқори сифатли бўлишига имкон бермайди.

Архитектура ишларида катта камчиликлар ва бузилишлар борлигига кўп жиҳатдан шу нарса сабаб бўлмоқдаки, СССРнинг собиқ Архитектура академияси (президент ўртоқ Мордвинов) архитекторларни биноларни қулай тарзда планировка қилишга, техника жиҳатдан мақсадга мувофиқ бўлишига, биноларни тежамли қилиб қуришга ва улардан фойдаланишга зарар етказиб бўлса ҳам, биноларнинг асосан сирт томонларини чиройлик қилиб қуришга йўллаб келди. Бу хато йўл кўпгина архитекторларнинг ва проектлаш ташкилотларининг ишларида ўз ифодасини топди ҳамда архитектура соҳасида бачкана эстетик дилларнинг ва архаизмнинг ривожланишига ёрдам берди. Собиқ СССР Архитектура академияси ва унинг илмий-текшириш институтлари архитектура соҳасидаги формализм кўринишларига ва бошқа катта камчиликларга ўз вақтида танқидий баҳо бермадилар, турмушдан ажралиб қолдилар. Бу академия ўзининг кўпгина асарларида архитектурани бирёқлама, бачкана эстетик тарзида тушунтирди, классик мероснинг ролини ҳаддан ташқари ошириб юборди ва бузиб кўрсатди, бу меросга танқидий кўз блан қарашни ривожлантирмади.

СССР Министрлар Советининг қурилиш ишлари давлат комитети проектлаш ва қурилиш ишларидаги ортиқча ҳашамларни тугатиш соҳасида лозим бўлган даражада иш олиб бормади.

Адабиёт ва сан'ат соҳасида Сталин мукофотлари комитетининг архитектура секцияси катта-катта ортиқча ҳашамларни ўз ичига олган ва архитектура-планлаш масалаларини нотўғри ҳал қилган асарлар учун Сталин мукофотлари беришни таклиф қилди.

Қурилишнинг энг зарур вазифаларидан архитектуранинг ажралиб қолганлиги учун катта мас'улият СССР Совет архитекторлари союзи зиммасига тушади, унинг собиқ раҳбарлари (Чернишев, Рзянин, Захаров ўртоқлар) қурилишда ортиқча ҳашамларни йўқотиш зарурлигини тушунмадилар ва конструктивизмга қарши кураш байроғи остида бу ортиқча ҳашамларнинг ёйилишига ёрдам бердилар. СССР Совет архитекторлари союзи оммавий қурилиш масалаларига лозим бўлган даражада э'тибор бермади ва Союз а'золари бўлган архитекторларни типовой проектларни ишлаб чиқишда актив қатнашишга йўлламади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қайд қиладиларки, архитектура-қурилиш практикасидаги хатоларга архитектор кадрлар тайёрлашдаги муҳим камчиликлар ҳам кўп жиҳатдан сабаб бўлмоқда. Москва архитектура институтида ва бошқа ба'зи ўқув юртларида студентларга уй-жой, саноат ва жамоат биноларини проектлашга бирёқлама, бачкана эстетик тарзида қараш ўргатилмоқда. Ёш архитекторларни тайёрлашда оммавий қурилиш ва типовой проектлашнинг энг зарур вазифалари, шунингдек экономика, ҳозирги замон қурилиш техникаси ҳамда бинолар ва иншоотлардан рационал равишда фойдаланиш масалалари назар-э'тиборга олинмаётир. Профессор-ўқитувчилар составининг анча қисми студентларга ўтмишнинг архитектура усуллари ва формаларидан фойдаланишга танқидий кўз блан қарамасликни ўргатмоқда, студентларни фақат бадиий вазифаларнигина ҳал қилишга йўлламоқда, бу блан ҳақиқатда уларга планировка қилишдаги қулайликларга менсимай қарашни ва экономика масалаларига менсимай қарашни ўргатмоқда.

* * *

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети архитектура, проектлаш ва қурилиш ишларида йўл қўйилган хатоларни Партия ва Ҳукуматнинг бу ишдаги йўлига зид бўлган, халқ хўжалигига анча зарар етказаётган ҳамда меҳнаткашларнинг уй-жой ва маданий-маиший шароитини яхшилашга тўсқинлик қилаётган хатолардир, деб қаттиқ қоралайдилар.

Архитекторлар ва инженерлар бинолар ва иншоотларни проектлашда ва қуришда қурилиш экономикасига, аҳоли учун энг қулайлик туғдиришга, квартираларни, мактабларни, касалхоналарни ва бошқа бинолар ҳамда иншоотларни обод қилишга шунингдек уй-жой районларини ва квартираларини кўкаламзорлаштиришга асосий э'тибор беришлари лозим.

Ортиқча ҳашамларга ва кустарьчиликка йўл қўймаслик учун бизнинг архитекторларимиз ва инженерларимиз проектлаш ва қурилиш ишларидаги ҳамма янги, прогрессив нарсаларни қўллаб-қувватловчи ва амалга оширучи кишилар бўлишлари лозим. Қурилиш Ватанимиз ва четэл бинокорлик техникасининг энг яхши муваффақиятларини ҳисобга олиб, индустриал ишлаб-чиқариш методлари асосида ишлаб чиқилган энг тежамли типовой проектлар асосида амалга оширилиши лозим.

Архитектура формаларининг содда, беҳашам бўлиши ва иншоотларнинг тежамли қилиб қурилиши совет архитектурасига хос хусусият бўлиши лозим. Бинолар ва иншоотларни уйдирма, қимматга тушадиган декоратив безаклар ишлатиш йўли блан кўркам қилмасдан, балки архитектура формаларини бинолар ва иншоотлар олдига қўйилган вазифалар блан узвий равишда боғлаб, уларнинг пропорцияларини яхшилаш, шунингдек материаллардан, конструкциялардан ва детальлардан тўғри фойдаланиш ва ишларни юқори сифатли қилиб бажариш ҳисобига кўркам қилиш керак.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети проектлаш ва қуришдаги камчиликларни қат'иян тугатиш, архитектурадаги ортиқча ҳашамларни тезроқ ва батамом йўқотиш анчагина маблағларни тежашга ва бу тежалган маблағларни уй-жой, маданий-маиший, саноат ва қишлоқ хўжалик қурилишини янада кенгайтирмоқ учун сарфлашга, шунингдек шаҳарлар ва посёлкаларни обод қилиш ҳамда кўкаламзорлаш ишларини кенгайтирмоқ учун сарфлашга имкон беради деб ҳисоблайдилар.

КПСС Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Министрлар Совети қарор қиладилар:

1. СССР Министрлар Советининг қурилиш ишлари давлат комитети, СССР Бинокорлик ва Архитектура академияси, СССР Совет архитекторлари союзи, министрлар ва бошқармаларнинг раҳбарлари, республикаларнинг Министрлар Советлари, область (ўлка) ижроия комитетлари ва шаҳар ижроия комитетлари, қурилиш ва архитектура республика ва маҳаллий органлари, корхоналарнинг, қурилишларнинг, проектлаш ташкилотларининг раҳбарлари, шунингдек архитекторлар, қурилишларнинг ва проектлаш ташкилотларининг инженер-техник ходимлари проектлаш ва қурилиш соҳасидаги ўз ишларини қисқа муддат ичида тубдан қайта қуриб олсинлар, типовой проектларни қурилиш ишларида кенг жорий қилсинлар, Ватанимиз ва четэл бинокорлик техникасининг илғор муваффақиятларини дадиллик блан ўзлаштирсинлар, архитектурада формализм кўринишларига қарши ҳамда проектлаш ва қурилиш ишларидаги ортиқча ҳашамларга қарши кун сайин муросасиз кураш олиб борсинлар.

2. СССР Министрликлари ва бошқармаларининг раҳбарлари, республикаларнинг Министрлар Советлари, область (ўлка) ижроия комитетлари ва шаҳар ижроия комитетлари архитектура безакларидаги, бинолар планировкаси ва уларнинг конструкциясидаги ортиқча ҳашамларни проектлардан қат'иян чиқариб ташлаш мақсадида қурилаётган об'ектларнинг проект-смета ҳужжатларини 3 ой муддат ичида қайтадан кўриб чиқсинлар.

СССР Министрлар Советининг қурилиш ишлари давлат комитети СССР министрликлари ва бошқармалари ҳамда иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советлари томонидан қайтадан кўриб чиқилаётган проект-смета ҳужжатларини текшириб чиқсин ва текшириш натижалари тўғрисида СССР Министрлар Советига доклад қилсин.

3. Министрлар ва бошқармаларнинг раҳбарлари, иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советлари ва проектлаш ташкилотларининг раҳбарлари типовой проектлаш соҳасида белгиланган планларнинг ҳеч сўзсиз бажарилишини та'минласинлар ва бу ишдаги мавжуд қолоқликни тугатмоқ учун зарур чораларни кўрсинлар.

Тежамли типовой проектлар ва типовой конструкциялар ишлаб чиқиш ва уларни қурилишда қўллаш проектлаш ташкилотларининг, архитекторлар ва инженерларнинг асосий вазифаси деб ҳисоблансин.

4. Қурилишни жуда арзонлаштиришни ва аҳолининг турмуш шароитини яхшилашни та'минлайдиган юқори сифатли типовой проектлар асосида уй-жой граждан бинолари қуриш мақсадида 2, 3, 4 ва 5 қаватли уй-жой биноларининг, 280, 400 ва 880 ўқувчи сиғадиган мактабларнинг, 100, 200, 300 ва 400 кишилик касалхоналарнинг, болалар муассасалари, магазинлар ва умумий овқатланиш муассасаларининг, кино-театрлар, санаториялар, гостиницалар ва дам олиш уйларининг янги типовой проектларини 1956 йил 1 сентябрьгача ишлаб чиқиш ва бунинг учун проектлаш ҳамда қурилиш соҳасида Ватанимиз ва чет эллардаги энг яхши тажрибалардан фойдаланиш зарур деб ҳисоблансин.

Типовой проектлаш соҳасида белгиланган планларни бажариш блан бир қаторда, энг яхши проектларни аниқлаш мақсадида архитекторлар, инженерлар ва бошқа мутахассисларни, шунингдек проектлаш ташкилотларининг коллективларини кенг равишда жалб қилган ҳолда конкурслар ташкил этилсин.

СССР Министрлар Советининг қурилиш ишлари давлат комитетига бинолар, иншоотлар ва корхоналарнинг энг яхши типовой проектларини ишлаб чиқмоқ учун, энг тежамли индустриал конструкцияларни ва детальларни ишлаб чиқмоқ учун, шунингдек типовой проектлар асосида об'ектларни энг яхши қилиб қуриш учун конкурслар ўтказиш вазифаси юклатилсин.

Конкурслар ўтказиш шартларини ишлаб чиқаётган вақтда конкурсларга тақдим этилган энг яхши проектларни мукофотлаш кўзда тутилсин ва бинолар ҳамда иншоотларнинг ҳарқайси тури бўйича қуйидаги миқдорда мукофотлар белгилансин:

Биринчи мукофот — 30 — 50 минг сўмлик,
иккинчи мукофот — 15 — 30 минг сўмлик,
учинчи мукофот — 10 — 15 минг сўмлик, ва
ҳарқайсиси 5 минг сўмлик рағбатлантирувчи мукофотлар.

5. Типовой проектларни ишлаб чиқишни бир жойда ташкил қилиш уй-жой граждан қурилишида типовой проектларни кенг қўлланиш, биноларни планировка қилишни ҳам, уларнинг конструкцияларини ҳам унификациялашни та'минлаш, шунингдек типовой проектларнинг сифатини яхшилаш мақсадида уй-жой ва ижтимоий биноларнинг типовой проектларини ишлаб берадиган Давлат марказий институтини ташкил этиш зарур деб топилсин.

СССР Министрлар Советининг қурилиш ишлари давлат комитетига уй-жой бинолари ва жамоат биноларининг типовой проектларини ишлаб берадиган Давлат марказий институтини ташкил этиш ҳамда бунинг учун зарур ишлабчиқариш-экспериментал базаси вужудга келтириш блан боғлиқ бўлган таклифларни икки ой муддат ичида СССР Министрлар Советига тақдим этиш топширилсин.

6. Архитектор кадрлар тайёрлашдаги катта камчиликларни тугатиш мақсадида СССР Олий та'лим министрлигига ва СССР Министрлар Советининг қурилиш ишлари давлат комитетига архитекторлар тайёрлаш ишини тубдан яхшилаш тўғрисида 1956 йил 1 мартгача таклифлар ишлаб чиқиб, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советига тақдим этиш вазифаси топширилсин.

7. «Ленинградская» гостиницаси проектининг авторлари эскиз проект учун ўзларига Сталин мукофоти берилгандан кейин проектни такомиллаштириб ишлаш вақтида бинонинг ҳажми ва планировкасини белгилашда ҳамда архитектура жиҳатдан безашда катта ортиқча ҳашамлар ишлатишга йўл қўйганликлари учун архитектор Поляков ва архитектор Борецкий шу бино проекти учун берилган Сталин мукофоти лауреати деган унвондан маҳрум этилсинлар.

Москва шаҳрининг Чкалов кўчасида қурилган уй-жой биносининг проектида ортиқча ҳашамларга йўл қўйилганлиги ҳамда архитектура ва планировка жиҳатидан катта камчиликлари бўлганлиги сабабли архитектор Рибицкий шу бино учун берилган Сталин мукофоти лауреати деган унвондан маҳрум этилсин.

8. Мосгипротранснинг бош архитектори ўртоқ Душкин, «Моспроект» институти Архитектура мастерскойининг раҳбари ўртоқ Поляков проектлаш ва қурилиш ишларида ортиқча ҳашамларга ва давлат маблағларининг исроф қилинишига йўл қўйганликлари учун ҳамда проектлаш ташкилотларига нотўғри раҳбарлик қилиб келганликлари учун Транспорт қурилиши министрлиги ўртоқ Душкинни, Москва шаҳар ижроия комитети эса ўртоқ Поляковни шу вазифалардан озод қилсин.

9. СССР Ўрмончилик саноати министрлиги Министрлик проектлаш мастерскойининг раҳбари архитектор Ефимовични Мисхор ва Сочидаги санаторияларни проектлаш ва қуришда катта-катта ортиқча ҳашамларга йўл қўйганлиги учун ишдан олиб ташласин.

10. РСФСР Министрлар Советига ва Украина ССР Министрлар Советига Горький шаҳрининг бош архитектори ўртоқ Гречихинни ва Харьков шаҳрининг бош архитектори ўртоқ Крикинни шаҳарларни планировка қилишда ва қуришда ортиқча ҳашамларга йўл қўйганликлари ҳамда қурилиш ишларида типовой проектларни ишлатишни назар-э'тиборга олмаганликлари учун уларни ўз вазифаларидан озод қилиш таклиф этилсин.

11. СССРнинг собиқ Архитектура академиясининг президенти ўртоқ Мордвиновга СССР Архитектура академияси ишига ҳамда адабиёт ва сан'ат соҳасида Сталин мукофотлари комитетининг Архитектура секциясига раҳбарлик қилишда нотўғри йўл ўтказиб келганлиги, бу нарса архитектура ва қурилиш ишларида катта ортиқча ҳашамларга йўл қўйилишига кўп жиҳатдан ёрдам берганлиги кўрсатиб ўтилсин.

12. Типовой проектлаш планларининг бажарилмаганлигига, проектларни кўриб чиқиш кечиктириб юборилганлигига ҳамда қурилиш ишларида типовой проектлар қониқарсиз қўлланилаётганлигига Москва шаҳар ижроия комитетининг Раиси ўртоқ Ясновнинг ҳамда Москва шаҳар ижроия комитети Раисининг ўринбосари ўртоқ Кулаковнинг э'тибори жалб қилинсин ва улар огоҳлантирилсинларки, Москва шаҳридаги типовой проектлаш ишларининг аҳволи учун ҳамда қурилишда типовой проектларни ишлатиш учун шахсан жавобгардирлар.

13. Қурилишнинг ҳамма турларида ортиқча ҳашамларни йўқотиш зарурлигига, типовой проектларни кенг жорий қилиш ва қурилиш сифатини яхшилаш зарурлигига министрликлар ва бошқармалар раҳбарларининг, қурилиш, проектлаш ва илмий-текшириш ташкилотлари раҳбарларининг, шаҳарлар бош архитекторларининг, капитал қурилиш бош бошқармалари ва бошқармалари бошлиқларининг ва бош инженерларининг, проект авторлари бўлган проект бош инженерлари ва архитекторларининг э'тибори жалб қилинсин.

14. Республика компартиялари Марказий Комитетлари ва Министрлар Советлари, ўлка, область, шаҳар партия комитетлари, ўлка, область ва шаҳар ижроия комитетлари проектлаш ва қурилишдаги ортиқча ҳашамларни тугатиш масаласини ушбу Қарорга мувофиқ кўриб чиқсинлар ва зарур чораларни амалга оширсинлар.

* * *

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети партия, совет, касаба союз ташкилотлари, ишчилар ва инженер-техник ходимлар, архитекторлар ва фан ходимлари проектлаш ва қурилишдаги мавжуд камчиликларни қисқа муддат ичида йўқотишга ўзларининг бутун кучларини, билимларини ва тажрибаларини сарф қиладилар, бу нарса халқимизнинг турмуш даражасини анча оширишга ва Совет Иттифоқининг экономикасини мустаҳкамлашга ёрдам беради деб қат'ий ишонч билдирадилар.

КПСС Марказий Комитетининг Секретари Н. ХРУШЧЕВ

ССР Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси Н. БУЛГАНИН

1955 йил, 4 ноябрь.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

Партия ташкилотининг ишчанлик қобилиятини оширайлик

(Тошкент товар станцияси партия ташкилотининг ҳисобот-сайлов йиғилишидан)

Мамлакатимиз халқ хўжалигида темирйўл транспорти етакчи ўринлардан бирини эгаллайди. Темирйўл транспортининг тўхтовсиз ва бир ме'ёрда ишлаши халқ хўжалиги учун зарур бўлган юкларнинг ўз вақтида етказиб берилишида ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Тошкент товар станцияси партия ташкилотида бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишида коммунистлар асосий э'тиборни анашу масалага қаратдилар.

Докладчи — партия бюросининг секретари ўртоқ И. Раҳмонов ва музоқарада чиқиб сўзлаган коммунистлар станция коллективининг ҳисобот даврида айрим ютуқларга эришганлигини та'кидладилар. Станцияда кейинги вақтда оғир юкли составлар тузишга э'тибор кучайтирилди.

Лекин коммунистлар эришилган ютуқларга нисбатан камчиликлар кўпроқ эканлигини кўрсатдилар. Станция юк ортиш ва юк тушириш бўйича 9 ойлик планни бажармади. Поездларни график бўйича жўнатиш плани эса фақат 80,5 процент бажарилди, холос. Юкларни сақлашга яхши э'тибор берилмаслиги натижасида нобудгарчиликка йўл қўйилди ва давлатга 37 минг сўм зарар етказилди.

Музокарада сўзга чиққан коммунистлар партия бюроси КПСС Марказий Комитети июль Пленумининг қарорларини суст амалга ошираётганлигини алоҳида уқдириб ўтдилар. Станцияда илғор прогрессив методлар ишлабчиқаришга суст жорий қилинмоқда. Қўл блан бажариладиган ишларни механизациялаш жуда секин бормоқда.

— Партия бюросининг ҳисобот доклади, — деди техник ўртоқ Килимнук, — асосан муваффақиятларни қайд қилишдан иборат бўлиб қолган. Станция ишида жуда катта камчиликлар мавжуд. Анашу камчиликларни ўз-ўзини танқид асосида очиб ташлаш керак эди. Доклад тексти йиғилишдан олдин партия бюросида муҳокама қилиниши зарур эди. Лекин бундай қилинмади. Шунинг учун доклад коммунистларни қаноатлантирмади.

Шунингдек, ўртоқ Килимнук партия бюросини партия группаларига бўш раҳбарлик қилганлиги, уларга яқиндан ёрдам бермаганлиги учун танқид қилди.

Коммунистлар партия бюросининг ишлабчиқаришга бўш раҳбарлик қилганлигини, хўжалик ва партиявий-сиёсий ишларни бир-бирига боғлаб олиб бормаганлигини кўрсатдилар.

— Партия ташкилоти, — деди станция бош инженери ўртоқ Напольнев,—ма'муриятнинг хўжалик фаолияти устидан доимий контроль олиб бормади ва ундан давлат планларининг бажарилишини та'минлашни қаттиқ талаб этмади. Ҳисобот даврида хўжалик раҳбарларининг ҳисоботи на бюро мажлисида, на партия йиғилишида бирон марта ҳам эшитилмади. Бизда юк ортиш ва тушириш планларини бажариш учун барча имкониятлар бор. Лекин мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланилмаётир.

Станция бошлиғининг ўринбосари ўртоқ Ивашков партия бюросини коммунистларнинг ишлабчиқаришдаги авангардлик ролини та'минлашга етарли э'тибор бермаганлиги учун танқид қилди.

— Мисол учун, — деди ўртоқ Ивашков, — бош торозибон ўртоқ Хилиновни олайлик. У ўз участкасида иш қандай бораётгани блан қизиқмайди. Иш вақтида ўз ўрнида бўлмайди. Коммунистлар ўртасида меҳнат интизомини бузиш фактлари учраб туради. Лекин партия бюроси ана шундай коммунистларга нисбатан муросасозлик қилиб келмоқда.

Коммунист ўртоқ Муҳамаджонова партия бюроси ва унинг секретари ўртоқ Раҳмоновни коллектив ўртасида оммавий-сиёсий ишларни кучайтириш каби муҳим масала блан етарли шуғулланмаганлиги учун қаттиқ танқид қилди.

— Партия бюроси, — деди ўртоқ Муҳамаджонова, — кўргазмали агитацияни ташкил қилишга мутлақо э'тибор бермади. Бизда деворий газета фақат байрам муносабати блангина чиқарилиб, бошқа вақтда эса ҳеч кимнинг эсига ҳам келмайди.

Коммунистлар партия бюроси социалистик мусобақани ташкил этиш ва унга раҳбарлик қилиш масаласига ҳам етарли э'тибор бермаганлигини айтдилар. Партия ташкилоти олинган социалистик мажбуриятларнинг бажарилиши учун курашмади. Касаба союз ташкилотининг социалистик мусобақага раҳбарлигини кучайтирмади. Социалистик мусобақа кўрсаткичларини ёзадиган тахта, шунингдек «Ҳурмат тахтаси» ташкил этилмаган.

Ҳисобот даврида партия ташкилоти ишида юз берган жиддий камчиликлардан бири шу бўлдики, у ўзи қабул қилган қарорларнинг бажарилиши учун курашмади. Кўпгина муҳим қарорлар қабул қилинди-ю, лекин ижрони текшириш йўлга қўйилмаганлиги натижасида улар қоғозда қолиб кетди.

Йиғилишда партия бюросининг янги состави сайланди. Партия ташкилотининг фаолиятини кучайтириш ва станция ишини тубдан яхшилашга қаратилган қарор қабул қилинди.

М. ЖАЛИЛОВ.

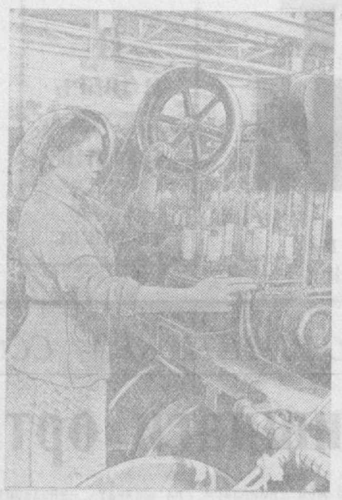

«Ташкенткабель» заводи шнур ва сим ишлаш цехининг илғор ишчиси Роза Арифулина КПСС XX с'езди шарафига меҳнат вахтасида туриб, смена топшириғини доимо 150 процентдан бажармоқда. **Суратда:** ўртоқ **Р. Арифулина** иш устида.

И. Глауберзон фотоси.

Паркент районида

БОЛАЛАР БОҚЧАСИ УЧУН БИНО

Район ижроия комитетининг қарорига биноан янги типдаги боқча ва ясли бинолари қурилмоқда. Боқча ва яслининг фундаменти битказилиб, ҳозир девори тикланмоқда. Бу қурилиш учун 130 минг сўм пул ажратилган. Боқча ва ясли бинолари қисқа муддатда битказилиб, фойдаланишга топширилади.

ВОДОПРОВОД

Яқинда районда водопровод қурилди. Ҳозир меҳнаткашлар водопровод кранларидан сув ичмоқдалар. Водопроводга район яқинидаги мусаффо булоқ суви манба' сифатида хизмат қилмоқда.

МЕҲНАТКАШЛАР УЙИ РАДИОЛАШТИРИЛДИ

Яқинда Чанги-хисарак қишлоғига радиоузел ўрнатилди. Натижада чангили ва хисаракли колхозчи меҳнаткашларнинг уйларида радио овозлари янграйбошлади. Яқин вақт ичида районда радиолашмаган битта ҳам колхоз қишлоғи қолмайди.

ҚИШКИ ҚИЗИЛ ЧОЙХОНА

Район марказининг энг кўркам жойларидан бирига қишки қизил чойхона қурилабошланди. Қурилиш тез сур'атлар блан давом этмоқда.

Ю. БАҲОДИРОВ.

КОРХОНАЛАРДА ҚИШГА ТАЙЁРГАРЛИКНИ ТЕКШИРАМИЗ

Яна ўша хато, ўша камчиликлар

Тошкентдаги Каганович номли паровозвагон ремонт заводи паровоз ва вагонларни капитал ремонтдан чиқарадиган Ўрта Осиёдаги йирик корхоналардан биридир. Тошкент темир йўлида локомотивларнинг мунтазам ишлашини та'минлаш, муҳим халқ хўжалиги юкларини ва пассажирларни ўз вақтида жойларга етказишда завод коллективининг ҳиссаси каттадир.

Корхонада ремонт ишларининг кўпчилиги ёз ойларида ташқарида, қишда эса деярли ҳамма иш цехларда бажарилади. Шунинг учун бу корхонани қишки мавсумда ҳам нормал ишлашга тайёрлаш муҳим аҳамиятга эгадир. Лекин шунга қарамай, завод бошқармаси ва партия комитети кўп вақтдан бери бу масалага панжа орасидан қараб келмоқдалар. Фактларга мурожаат қилайлик. 1954 йилнинг ёз ойларида давлат планлари ортиғи блан бажарилиб турди. Аммо ноябрь, декабрь, январь ва февраль ойларида заводда ишлабчиқариш кўрсаткичлари кескин суратда камайиб кетди, давлат плани ҳамма кўрсаткичлар бўйича ҳам бажарилмай қолди. Паровоз цехи электросварка бўлимининг мастери ўртоқ Д. Дебелий бундай дейди:

— Ўтган қишда цехимизда иш шароити анча оғир бўлди; цех биносининг томи капитал ремонт қилинмаганлигидан ёғингарчилик пайтларида чакка остида ишлашга тўғри келди.

Бундай гапларни корхонанинг деярли ҳамма цехидаги ишчилардан, мастерлардан, цех бошлиғи ва технологлардан эшитиш мумкин. Корхонада ўтган қишда давлат планларининг бажарилмай қолганлигига асосий сабаб ма'мурият ва партия комитетининг заводни қиш мавсумига тайёрлаш ишига э'тибор бермаганликларидир.

Завод бошқармаси ва партия комитети ўтган йилнинг аччиқ сабоқларидан етарли даражада хулоса чиқариб, бу йил камчиликларга йўл қўймаслик тадбирларини кўришлари зарур эди. Лекин ҳозирги аҳвол — заводнинг ишлабчиқариш майдонлари ва биноларини капитал ҳамда жорий ремонт қилиш ишларининг бориши яна ўтган йилги хато ва камчиликларнинг айнан такрорланаётганлигини, завод раҳбарлари (бошлиғи ўртоқ Р. Т. Тадулевич ва бош инженери П. Будаговский) ҳамон бу масалага бепарволик блан қараб келаётганликларини кўрсатади. Ёзнинг иссиқ кунлари ўтиб кетди, куз бошланиб, совуқ ва ёғингарчиликлар бошланмоқда. Броқ, корхонада қишга тайёргарлик кўриш ишлари ҳозир 60 процентга етар-етмас миқдорида бажарилган холос.

Завод цехлари ва участкаларини тез фурсатда капитал ва жорий ремонтдан чиқариш, ҳамма ишлабчиқариш майдонлари ва ускуналарнинг қиш шароитида ҳам унумли ишлаши учун тўла имконият яратиш айниқса бу йил катта аҳамиятга эгадир. Чунки кўпсонли коллектив КПСС XX с'ездини меҳнат соҳасида юқори кўрсаткичларга эришиш блан кутиб олиш учун ўз зиммасига оширилган социалистик мажбурият олиб, ғоят кўтаринки руҳ блан фидокорона меҳнат қилмоқда. Агар меҳнатсевар коллективга нормал иш шароити яратиб берилса, шубҳасиз бешинчи бешйиллик программаси ҳам, 1955 йил топшириғи ҳам анча ортиғи блан бажарилади.

Броқ, корхонанинг деярли ҳамма асосий цехларидаги муҳим-муҳим ишларга ҳали қўл текизилмаган. Бундан икки йил олдин капитал ремонт талаб бўлган қозон цехининг томи ҳамон ўша аҳволда ётипти, паровоз цехидаги ромларнинг кўп кўзи тушиб кетган, уларга ойна ўрнатиш ҳеч кимнинг хаёлига келмаётир. Дераза ва эшикларни ремонт қилиш, цех территориясида тартибсиз равишда уюлиб ётган чиқинди ва бошқа кераксиз темир-терсакларни олиб ташлаш, йўлларни яхшилаш тўғрисида завод бошқармаси ҳам, цех раҳбарлари ҳам қайғирмаётир.

Пўлат қуйиш цехи заводнинг энг йирик ва ҳал қилувчи участкаси ҳисобланади. Шунга қарамай, бу ердаги аҳвол ҳам паровоз цехидагидан қолишмайди. Материаллар сақланадиган склад қуриш тўғрисида қанча вақтдан бери гапирилади, аммо қурилиш эса шу пайтгача бошлангани йўқ. Ўтган йили формалайдиган материалларнинг етишмаслиги туфайли бирнеча кунлаб иш тўхтаб қолган эди, лекин бу йил ҳам ана шу зарур материал етарли даражада запас қилиб қўйилмади. Шунингдек, чўян қуйиш цехида коксларни сақлайдиган бостирма қуриш икки йилдан бери орқага судралиб келинмоқда. Ҳолбуки ўтган йили коксларнинг очиқ ҳавода сақланиши натижасида улар бузилиб, корхона катта зарар кўрган эди.

Бу йил ҳам заводдаги қишки мавсумга тайёргарлик ишлари мутлақо қониқарсиздир. Бу соҳада йўл қўйилаётган камчиликларни санаб тугатиш қийин. Корхона ма'мурияти ана шу камчиликларни тезда бартараф қилиш учун шошилинч чораларни кўриши зарур.

Ж. МАҲМУДОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„Янгиликлар қўллаб-қувватлансин“

Ғазетамизнинг шу йил 26 июнь сонида юқоридаги сарлавҳа остида танқидий мақола босилган эди. Мақолада «Узбекуголь» трестига қарашли Оҳангарон кўмир разрезида рационализатор ва ихтиро'чилар блан ишлаш ёмон аҳволда эканлиги, разрез бошлиқлари ва БРИЗ раҳбарлари бу муҳим масалага мас'улиятсизлик блан қараётганликлари танқид қилинган эди.

Ўзбекистон КП Оҳангарон шаҳар комитетининг секретари ўртоқ Муллажоновнинг редакцияга хабар қилишича, мақолада келтирилган фактлар тўла тасдиқланган.

Мақола разрез партия ташкилотининг йиғилишида муҳокама қилиниб, кўрсатилган камчиликларни тугатиш юзасидан қатор ташкилий-техникавий тадбирлар белгиланган.

„Чироқ ўйини“

Шу сарлавҳа блан ғазетамизнинг 24 апрель сонида босилган хабарда Октябрь, Сталин ва Москва районлари территорияларидаги электр линияларда ток гоҳ бўлиб, гоҳ бўлмаслиги, «Узбекэнерго» ходимлари электр лампаларининг ёниб туришини та'мин этмасликлари танқид қилинган эди.

Тошкент шаҳар ижроия комитети Ободончилик бошқармасининг бош инженери ўртоқ Пашкевич редакцияга қуйидагиларни билдиради:

— Ғазета сигнали юзасидан текшириш ўтказилганда, унда келтирилган фактлар тасдиқланган. «Узбекэнерго»нинг Тошкент район электр тормоқлари ма'мурияти Октябрь, Сталин, Москва районларида электр қувватини кўпайтириш учун янги трансктоскалар қурган ва электр линияларни 220 — 380 вольтга кўчирган. Шу тадбирларни амалга ошириш аҳолини электр блан та'минлашни бирмунча яхшилаган.

Докладчи нималар ҳақида гапирмади

(Мирзачўл район матлубот союзи партия ташкилотининг ҳисобот-сайлов йиғилишидан)

Мирзачўл район матлубот союзи бошланғич партия ташкилотининг ҳисобот-сайлов йиғилиши бўлиб ўтди. Партия йиғилишининг бўладиган куни ва ўтказиладиган соати коммунистларга 5 кун олдин хабар қилинган эди. Шунга қарамай йиғилиш 25 минут кечикиб бошланди. Партия ташкилоти ҳисобидаги 15 коммунистдан 10 киши ҳисобот-сайлов йиғилишида қатнашди.

Партия ташкилотининг секретари ўртоқ Моргулиснинг ҳисобот-сайлов йиғилишига пухта тайёрланмасдан келганлиги ма'лум бўлди. Ўртоқ Моргулис доклад учун 30 минут вақт олиб, 50 минут гапирди. Шунга қарамай у коммунистларнинг ишлабчиқаришдаги роли, партия ташкилотининг савдо тормоқларига раҳбарлигидаги иш услубини чуқур анализ қилиб бермади.

Докладчи ютуқлар ҳақида кўп гапириб, партия ташкилотининг ишидаги жиддий камчиликларни гапирмади. У савдо ходимларининг вазифаси ҳақида, партиявий-сиёсий ишлар ва партия ташкилотининг комсомол ҳамда касаба союз ташкилотларига раҳбарлиги ҳақида жуда кам гапирди.

Коммунистлар докладчининг сўзидан қаноатланмадилар. Шу сабабли ҳам улар ўртоқ Моргулисга жуда кўп савол беришди:

—Қолоқ сельполарни илғорлар даражасига етказиш учун нималар қилинди?

— Социалистик мусобақа шартларини бажаришда партия ташкилоти қандай ишлар қилди?—каби саволлар ёғилиб кетди.

Коммунистлар томонидан берилган бундай саволларнинг биронтасига ҳам докладчи тўлиқ жавоб беролмади. Чунки, ўртоқ Моргулис иш даврида бундай ишлар блан етарли шуғулланмай қўйган эди.

Докладчи райондаги энг йирик Октябрь, Мусофиробод сельполарининг ойдан-ойга планини бажармаётганини айтди-ю, лекин илгари илғор бўлиб келган бу сельполарнинг қолоқлар қаторига тушиб қолганига нималар сабаб бўлганини айтмади.

Докладчи айрим савдо ходимлари, шу жумладан коммунистлар томонидан йўл қўйилаётган жиддий камчиликларни танқид ва ўз-ўзини танқид асосида очиб ташлаш ўрнига, «ба'зи ходимларимиз растрат қилиб ша'нимизга доғ тушириб қўйди, айрим партия а'золари ичкиликбозлик қилишиб юрибди, ба'зи коммунистлар менинг топшириғимни бажармайди», деган умумий гаплар блан вақт ўтказди.

Музокарада қатнашган коммунистлар докладчи унитиб қўйган муҳим масалалар устида кўпроқ тўхтадилар. Коммунист ўртоқ Фозилов ўз сўзида партия ташкилотининг секретари ўртоқ Моргулиснинг иш услубидаги жиддий камчиликларни қаттиқ танқид қилди. Ўртоқ Моргулис коммунистлардан ажралиб қолган, кўпинча плансиз ишлаган. Савдо тормоқларидаги ҳақиқий аҳволни билмайди, жойларда бўлмайди, у идорадан туриб бюрократларча раҳбарлик қилишга одатланиб қолган.

— Партия ташкилотининг секретари ўртоқ Моргулис, — деди ўртоқ Фозилов, — танқиддан қўрқади, бошқаларни ҳам танқид қилмайди.

Партия ташкилоти пайчиларнинг яқинда бўлган конференциясида қўйилган талабларни амалга ошириш юзасидан ҳалигача ҳеч қандай тадбирлар белгилаб чиқмаган. Пайчилар талабини ўрганишга савдо ходимларининг э'тибори жалб қилинмаётир.

Кўпгина савдо дўконларида болалар кийими, радиоприёмник, совун, туз каби керакли моллар топилмайди. Бундай товарлар кўп вақтдан бери омборларда чанг босиб ётибди. Сотилмай ётган товарлар қарийб 10 миллион сўмни ташкил қилади. Кўчма дўконлар ташкил қилиш, пахтакорларга маданий хизмат кўрсатиш ҳеч кимнинг эсига ҳам келмайди.

—Кўпгина савдо ходимларимиз, —деди ўртоқ Солодовников, — ҳали ҳам маданий савдо қилишни билмайдилар. Умумий овқатланиш бўлимининг шохобчаларида айрим ходимлар харидорларга қўпол муомала қиладилар. Харидорларнинг ҳақига хиёнат қилиб тарозидан уриб қолувчилар бор.

Сўзга чиққан коммунистларнинг айтишича, кадрларни танлаш иши блан партия ташкилоти шуғулланмай қўйган. Ишда синалмаган, шубҳали, меҳнат дафтарчаси бўлмаган, ҳатто анкета тўлғазмаган кишиларни ҳам савдо системасига қабул қилиш бу ерда одат тусига кириб қолган. Бу эса савдо ходимлари ўртасида мас'улиятсизликни кучайтирмоқда, растратларнинг кўпайишига сабаб бўлмоқда.

Ўртоқ Очилбеков ўз сўзида партия ташкилотининг комсомол, касаба союз ташкилотларига раҳбарлик қилмай қўйганини ва уларнинг фаолияти партия йиғилишларида тез-тез муҳокама қилинмаётганини айтди.

Гумиров, Зозулья ўртоқлар савдо ходимлари ўртасида тез-тез лекция, суҳбатлар ташкил қилинмаётгани ҳақида сўзладилар.

Матлубот союзи партия ташкилотининг ҳисобот-сайлов йиғилиши савдо ходимлари ўртасида оммавий-сиёсий ва ташкилий ишларни юқори даражага кўтариш ва харидорларга маданий хизматни яхшилаш юзасидан коммунистларнинг галдаги вазифаларини белгилаб, қарор қабул қилди.

М. ҒОЗИЕВ.

Пахтакорларга маданий хизмат

Область Маданият уйида халқ чолғу асбоблари, драма, баян, рақс, хор ва бошқа турли тўгараклар мунтазам равишда ишлаб турипти. Бу тўгаракларнинг машғулотларига 200 дан ортиқ киши қатнашмоқда.

Ҳаваскорлар шу кунларда пахта далаларига чиқиб, колхозчиларга янги программада концерт қўйиб бераётирлар ва драмалардан парчалар кўрсатмоқдалар. Улар яқинда Ўртасарой районидаги «Полярная звезда» колхозида, Орджоникидзе районидаги Сталин номли, Қорасув районидаги Ленин номли колхозларда бўлдилар. Тўгарак а'золаридан Т. Илина, С. Раҳимов, С. Огорков, Х. Миррасулева, П. Мирхолиқова, М. Мавлонов ва Ф. Шацман ўртоқлар рақс ва драмалардаги рольларни яхши ижро этиб, колхозчиларнинг ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

Қ. ШАРАФОВА.

Олий ўқув юртларида ижтимоий фанлар ўқитишни янги вазифалар даражасига кўтарайлик

КПСС Марказий Комитети Пленумлари томонидан қўйилган вазифаларни амалга ошириш, мутахассислар тайёрлашни тинмай яхшилаб бориш, олий ўқув юртларини тамомлаб чиқаётган ёшларни ўз касбларини ҳартомонлама пухта эгаллаш блан бирга, уларнинг идеологик жиҳатдан етарли даражада чиниқиб чиқишларига эришиш олий ўқув юртлари коллективларининг бурчидир.

Ижтимоий фанлар — марксизм-ленинизм асослари, сиёсий иқтисод ва философия кафедралари ҳарбир олий ўқув юртида асосий ва етакчи кафедра ҳисобланади. Чунки, партиямизнинг сиёсати, хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик қилиш, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш ишлари марксизм-ленинизм фани асосига қурилгандир. Шунга кўра ижтимоий фанлар кафедраларининг самарали ишлаши кўп жиҳатдан ўқитувчилар составининг сифатига боғлиқдир.

Республикамиз пойтахти — Тошкент шаҳар олий ўқув юртларидаги 26 та ижтимоий фанлар кафедраларида 248 ўқитувчи ишлаб турипти. Улар орасида 2 профессор, 87 доцент ва фан кандидатлари бор. Ўтган ўқув йили давомида ижтимоий фанлар ўқитувчиларининг состави анча яхшиланди. Москва, Ленинград ва Тошкент аспирантураларида 20 киши кандидатлик диссертациясини муваффақиятли равишда ёқлади.

Шаҳардаги бирқатор олий ўқув юртларининг ижтимоий фанлар кафедралари партия XIX с'ездининг директиваларига, КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қарорларига амал қилиб, кейинги вақтларда ўқитиш сифати ва методикасини бирмунча яхшиладилар. Марксизм-ленинизм асослари, философия, сиёсий иқтисод ва бошқа ижтимоий фанлар ўқитувчиларининг лекциялари ҳозирги замоннинг актуал масалалари блан, революцион ҳаракат тарихи блан, мамлакатимиз олдида турган муҳим вазифалар ва маҳаллий фактлар блан узвий боғланган ҳолда ўқитилмоқда.

В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё Давлат университети, Тошкент тўқимачилик ва қишлоқ хўжалик институтларининг ижтимоий фанлар кафедралари ўтган ўқув йилида бирмунча яхши натижаларга эришдилар. Масалан, Ўрта Осиё Давлат университети марксизм-ленинизм асослари кафедрасининг кўпгина ўқитувчилари лекция ва семинар машғулотларини назарий-ғоявий жиҳатдан юксак савияда ўтказиб, студентларнинг марксизм-ленинизм назариясини пухта эгаллашларига ёрдам бердилар. Ўқув йили давомида 12 та лекция тексти ва 6 та стенограмма кафедра йиғилишларида кенг ва ижодий тарзда муҳокама қилинди. Ижтимоий фанлар кафедраларининг иши факультет партия бюросида ва университет партия комитети йиғилишида муҳокама қилиниб, кафедраларнинг бутун идеологик ва тарбиявий ишларнинг аҳволи учун мас'улияти оширилди, лекция ва семинар машғулотларининг ғоявий-назарий савияси кўтарилди.

Лекин шуни ҳам э'тироф қилиш кераки, ба'зи олий ўқув юртларимизда ижтимоий фанларни ўқитишнинг ғоявий-назарий савияси ҳозирги юксак талабларга жавоб бермайди. Айрим ўқитувчиларнинг лекциялари кўпинча абстракт характерда бўлиб, ба'зилари эса догматизм ва қироатхонлик элементларидан холи эмас. Бу лекциялар коммунистик қурилиш практикаси блан боғланмаётир.

Чунончи, Тошкент тўқимачилик институти марксизм-ленинизм асослари кафедрасининг ўқитувчиси ўртоқ А. Яковенко «В. И. Ленининг «Демократик революцияда социал-демократиянинг икки тактикаси» деган китоби—марксистик партиянинг тактик асослари» темасида ўқиган лекциясида В. И. Ленин томонидан асосланган тактик қоидалар юзаки ёритилган, большевикларнинг Россиядаги буржуа-демократик революциясида тутган йўли ва тактикаси чуқур, ишончли қилиб асосланиб берилмаган. Шунингдек, лекция ҳозирги замон воқиалари блан, халқ демократияси мамлакатларидаги воқиалар ва буюк ғалабалар блан мутлақо боғланмаган. Лекция тексти кафедра мажлисида ва институт партия бюросида муҳокама қилиниб, ундаги жиддий камчиликлар кўрсатилади ҳамда ўртоқ Яковенкодан лекцияларга пухта тайёрланиш ва унинг савиясини ошириш талаб этилади. Лекин ўртоқ Яковенко бундан ўзи учун тегишли хулоса чиқараолмаган. Масалан, унинг «Партиямизнинг кадрларни ғоявий ва сиёсий жиҳатдан янада чиниқтириш учун кураши. «ВКП(б) тарихи қисқа курси»нинг босилиб чиқиши» деган темадаги лекцияси кафедра мажлисида муҳокама қилиниб, ундаги жиддий хато ва камчиликлар кўрсатилди ва ўртоқ Яковенко юқори курсларда лекция ўқишдан четлатилди.

Тошкент қишлоқ хўжалигини ирригациялаш ва механизациялаш инженерлари институтининг ўқитувчиси ўртоқ Зайнидлиновнинг И. В. Сталиннинг «Ленинизм асослари тўғрисида» ва «Ленинизм масалаларига доир» асарлари ҳақида ўқиган лекциялари юзаки бўлган, айрим қоидалар чалкаш, ноаниқ талқин этилган. У, лекцияларни ижодий равишда ёзиш ўрнига, ўз бурчига мас'улиятсиз қараб, оммабоп брошюралардан кўчириб олган.

Бундай мисоллар оз эмас. Тошкент молия-иқтисод институтининг ўқитувчиси, тарих фанлари кандидати Ҳикматовнинг «В. И. Лениннинг «Коммунизмда болаларча «сўллик» касали китоби» деган темадаги, ўқитувчи Аҳмедовнинг «Коммунистик партиянинг миллий масала бўйича назария ва программаси» деган темадаги лекцияларида жиддий камчиликларга йўл қўйилган.

Ижтимоий фанлар кафедраларининг ўқув планларида ва программаларда семинар машғулотларига ҳам катта ўрин берилган. Чунки, семинар машғулотлари ўқиш процессини ташкил этишда ва студентлар олаётган билимларни мустаҳкамлаш ҳамда чуқурлаштиришда катта ўрин тутади. Броқ, ижтимоий фанлардан дарс берувчи айрим ўқитувчилар семинарларга расмиятчилик блан қарамоқдалар. Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг ўқитувчиси ўртоқ Алиев томонидан «Марксизм-ленинизм асослари» курсининг III темаси бўйича ўтказилган семинар машғулотига студентларнинг кўпчилиги тайёрланмасдан келганлар ва марксизм-ленинизм классикларининг асарларидан конспект тузмаганлар. Ўртоқ Алиевнинг ўзи семинар машғулотига тайёрланмасдан келгани учун студентларнинг жавобларидаги ноаниқликлар ва чалкаш фикрларни кўрсатаолмаган.

Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институти сиёсий иқтисод кафедрасининг ассистенти ўртоқ Бродельщикованинг темир йўлларни эксплуатация қилиш факультети III курс студентлари блан «Товар ва пул» темасида ўтказган семинар машғулотида сўзга чиққан студентлар теманинг моҳиятига тушунмаганлар, улардан биронтаси ҳам семинар планидаги саволларга тўла жавоб бераолмаган. Семинарда теманинг асосий қоидаларини ижодий муҳокама қилиш ўрнига, аллақачонлар қоралаган савол-жавоблар методи қўлланилган. Икки академик соат давомида семинарга қатнашган студентларга «Нима?» «Нима учун?», «Қандай?» каби сўроқлардан ташқари 66 та қўшимча савол берилган.

Бундай жиддий камчиликларга кўпгина институт дирекциялари ва партия ташкилотларининг ижтимоий фанлар кафедралари ишларини доимий контроль қилмаётганликлари, ўқитишнинг сифати ва методикаси блан етарли равишда қизиқмаётганликлари, кафедраларнинг раҳбарлари лекцияларни ва семинар машғулотларини камдан-кам муҳокама қилаётганликлари сабаб бўлмоқда. Ижтимоий фанларни ўқитишни яхшилашга кўп жиҳатдан шу нарса ёмон та'сир қилмоқдаки, олий ўқув юртларининг дирекциялари, партия ташкилотлари ва кафедраларнинг раҳбарлари кенг миқ'ёсда фикр олишиш, ўқитувчилар орасида танқид ва ўз-ўзини танқидни ривожлантириш учун зарур имкониятларни вужудга келтирмаётирлар.

Шуни ҳам айтиш керакки, кўпгина олий ўқув юртларида студентларнинг мустақил ишлашлари учун етарли шароит яратиб берилмаётир. Ўрта Осиё политехника институти, В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё Давлат университети, Тошкент тўқимачилик, қишлоқ хўжалигини ирригациялаш ва механизациялаш инженерлари институтларида кафедраларнинг ўқув кабинетлари муттасил ишламаётир, улардан кўпинча аудитория ўрнида фойдаланилмоқда. Ба'зи институтларда 35—40 кишидан иборат группаларда семинар машғулотлари ўтказилиб, умумий тартиб-қоиданинг бузилишига йўл қўйиш ҳоллари ҳам йўқ эмас. Политехника институтининг ўқитувчиси ўртоқ И. Федотов 43 кишилик группа блан семинар машғулоти ўтказиб келган. Бу эса машғулотларнинг паст савияда, пала-партиш ўтишига сабаб бўлмоқда, студентларнинг темани ижодий билиш ва ўрганишларига салбий та'сир кўрсатмоқда.

Шаҳар партия комитети олий ўқув юртларида ижтимоий фанларни ўқитишни янада яхшилаш, кафедраларда илмий-назарий ишларнинг ташкил қилинишини ҳозирги талаблар даражасига кўтариш мақсадида янги ўқув йили бошланишидан олдин бирқатор муҳим тадбирларни белгилади. Чунончи: ижтимоий фанлар кафедраларини ўз предметини яхши билган юқори малакали ўқитувчилар блан та'минлаш масаласига алоҳида э'тибор берилди, кафедралар состави аспирантура ва махсус олий ўқув юртларини тамомлаган ўнларча ёш ўқитувчилар блан тўлдирилди. Бу ўз навбатида институт раҳбарларидан ёш ўқитувчиларга илмий-методик жиҳатдан ёрдам беришни талаб қилади.

Лекин, ҳамма олий ўқув юртларида ҳам ёш ўқитувчиларга зарур методик ёрдам берилаётгани йўқ. В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё Давлат университетининг марксизм-ленинизм асослари кафедрасида ёш ўқитувчилардан 10 киши ишлайди. Уларнинг ишлари устидан доимий контрольлик қилиб турилади, бу жуда яхши. Аммо, ёш ўқитувчилар ўртасида ғоявий-назарий жиҳатдан юксак савияда ўқилган бironта лекция тексти ёки стенограммаси анализ қилинмаган, шунингдек тажрибали ўқитувчиларнинг лекцияларига коллектив бўлиб қатнашиш иши уюштирилмаган. Кафедра мудири, назарий жиҳатдан пухта тайёргарликка эга бўлган тажрибали ўқитувчи, доцент М. Пескованинг намунали лекциялари тексти уч йил мобайнида бирон марта муҳокама қилинмаган.

Шаҳар партия комитети ҳузурида ижтимоий фанлардан дарс берувчи ўқитувчиларнинг назарий семинари ишлаб турипти. Семинарда актуал-назарий темаларда докладлар ўқилади ва ўқитиш методикасига доир масалалар муҳокама қилинади. Лекин семинар машғулотларига айрим ўқитувчилар актив қатнашмаётирлар.

Ижтимоий фанлар кафедраларининг фаолиятидаги жиддий камчиликлардан бири шуки, илмий-текшириш ва ёш илмий ходимлар тайёрлаш иши э'тибордан четда қолиб келмоқда, илмий ишлар плани йилдан-йилга бажарилмай қолмоқда. Ижтимоий фанлар ўқитувчиларининг учдан икки қисми илмий даража ёки унвонга эга эмас. Айрим ўқитувчилар ўз устларида қунт блан ишламайдилар, натижада диссертация ёқлаш муддатини жуда чўзиб юборадилар. Масалан, тўқимачилик институтининг ўқитувчиси, доцент А. Краснобаев 1953 — 54 ўқув йили плани бўйича кандидатлик диссертациясини 1955 йилда ёзиб тамомлаши керак эди. Броқ, ўртоқ Краснобаев тегишли тайёргарликка эга бўлмаганлиги сабабли унинг диссертация ёқлаш муддати 1956 йилга узайтирилган. Шунингдек, шаҳардаги олий ўқув юртларининг кўпчилик ижтимоий фанлар ўқитувчилари — тарихчилар, экономистлар ва философлар кейинги бирнеча йил мобайнида актуал темаларга бағишланган бирорта ҳам монография ёки мақола ёзмаганлар.

Олий ўқув юртларида барча ўқув-тарбия ишларининг яхшиланиши, аввало ижтимоий фанларнинг юксак савияда ўқитилишига, марксизм-ленинизм классикларининг асарларидаги назарий қоидаларнинг чуқур тушунтириб берилиши ва машғулотларнинг мамлакатимизда коммунистик қурилиш тажрибалари блан боғланган ҳолда ўтказилишига боғлиқ. Шунинг учун ҳам ижтимоий фанлар ўқитувчилари студентларнинг марксизм-ленинизм назариясини ижодий тарзда эгаллашлари, уларнинг марксизм-ленинизм фани соҳасидаги билимлар блан мустаҳкам қуролланишларига ёрдам беришлари керак. Ижтимоий фанлар ўқитувчиларининг лекцияларида мураккаб проблемаларни ифодалаб беришда чуқур мазмун, қат'ий илмийлик, исботларнинг ишончли бўлиши ва назарий қоидаларнинг аниқ баён этилиши лозим.

Шу йил август ойида ижтимоий фанлар кафедралари мудирларининг Москвада бўлиб ўтган Бутуниттифоқ кенгаши ижтимоий фанларни ўқитишни янада яхшилашга қаратилган муҳим тадбирларни белгилади. Олий ўқув юртларининг дирекциялари, партия ташкилотлари ва кафедраларнинг раҳбарлари ижтимоий фанларни ўқитиш савиясини КПСС Марказий Комитети Пленумлари қарорларида қўйилган катта ва мас'улиятли вазифалар даражасига кўтаришлари керак.

П. САИДОВ,

Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитети пропаганда ва агитация бўлими мудирининг ўринбосари.

Оржоникидзе райони гектаридан 31 центнердан пахта топшириб, йиллик планни бажарди

МЕНИНГ СОВҒАМ

Мен Улуғ Октябрь байрамигача 9 тонна пахта териш мажбуриятини олган эдим. Мен бу мажбуриятимни ошириб бажариш учун астойдил курашдим ва мақсадимга эришдим. Байрамгача 9015 килограмм пахта тердим.

М. ТУЛАГАНОВА,
Маленков номли колхоз а'зоси.

ЗВЕНОМИЗ КЕЛГУСИ ЙИЛДА ҲАМ БҚХВ ҚАТНАШЧИСИ БЎЛАДИ

Звеномиз а'золари 1954 йилда пахтадан мўл ҳосил етиштириб, катта натижага эришди ва Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасининг қатнашчиси деган шарафли номни олди. Звено а'золари бу йил ҳам астойдил меҳнат қилдилар. 18 гектар ернинг ҳар гектаридан 35 центнердан пахта топширдик, яна биз гектаридан 7 центнердан пахта йиғиштириб оламиз. Шундай қилиб келгуси йилда ҳам Виставка кандидати деган шарафли номни олиш учун курашамиз.

Ф. ЖОНБОЕВА,
Маленков номли колхознинг звено бошлиғи.

МАВСУМДА 10 ТОННА ПАХТА ТЕРДИМ

Колхозимизда теримнинг дастлабки кунлариданоқ кўпмингчилар ҳаракати қизғин тус олиб кетди. Мен ҳам шу ҳаракатга қўшилиб, 10 тонна пахта териш мажбуриятини олган эдим. Дугоналарим блан мусобақалашиб ишлаб, бу мажбуриятимни бажардим. Яна 1,5 тонна пахта териб бериш учун курашаман.

Т. ТУРЖОНОВА,
Охунбобоев номли колхоз а'зоси.

*

Пландан ташқари 250 тонна пахта берамиз

Пахтачиликни тобора ривожлантириш учун курашаётган колхозимиз пахтакорлари механизаторлар блан мустаҳкам ҳамкорликда ишлаб, йиллик пахта тайёрлаш планини муддатидан анча илгари бажараолдилар. Колхоз 1170 гектар ернинг ҳар гектаридан 34,5 центнердан пахта топширди. Айрим бригадаларимиз, чунончи: Анвар Эгамназаров, Тўлабой Тилаббоев ўртоқлар бошлиқ бригадалар гектаридан 36 — 39 центнердан пахта топшириб, катта натижаларга эришдилар.

Йиллик пахта тайёрлаш планини муваффақиятли бажаришимизда агротехниканинг янги, прогрессив усулларини кенг қўлланганлигимиз ҳал қилучи роль ўйнади. Биз бу йил ҳамма ерларимизга чигитни торқаторлаб экдик. Бу биринчидан, кўчат қалинлигини нормада белгиланганидай бўлишига, иккинчидан эса, ғўза қатор ораларини механизация блан яхшилаб ишлашимизга катта ёрдам берди. Натижада колхоз ўтган йиллардагига қараганда ҳар центнер пахта учун 3 — 4 тадан кам меҳнат сарф қилди.

Ғўзаларни янги усулда ўстирганлигимизнинг яна бир афзаллиги шундаки, биз ҳарбир агротехника тадбирини қулай муддатларда бажараолдик. Чеканка ва суғориш ишларининг ўз вақтида ўтказилганлиги ҳам ҳосилнинг барвақт пишишида катта роль ўйнади. Колхозда ғўзаларни сўнгги марта 20 июльгача озиқлантириб бўлдик. 25 июльда чеканкага оммавий равишда киришиб, бу ишни сифатли қилиб ўтказдик.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти пахтакорлар оммасини мўл ҳосил етиштиришга қандай сафарбар қилган бўлса, йиғим-терим вақтида ҳам барча колхозчиларнинг юқори унум блан ишлашига эришди. Йиғим-терим кунларида кўпминг килограммчилар ҳаракати барча бригада ва звеноларда қизғин тус олиб кетди. Колхозчилар белгиланган мавсум нормасини тўла ва ошириб бажариш учун ғайрат кўрсатиб меҳнат қилдилар. Ҳарбир киши партиямизнинг шонли XX с'ездини муносиб кутиб олиш учун фидокорона меҳнат қилди. Лутфи Мирбобоева, Сора Умарова, Манзура Ахмаджонова каби ўнлаб теримчилар ҳозиргача 9 — 10 тоннадан пахта териб, бошқаларга намуна бўлмоқдалар.

Биз мўл ҳосилнинг бир граммини ҳам нобуд қилмай йиғиб-териб олиш ва пландан ташқари давлатга 400 тонна пахта топшириш мажбуриятини олдик. Барча колхозчилар ана шу мажбуриятни ҳам шараф блан бажариш учун шу кунларда дала ишларини янада қизитиб юбордилар. Ҳозир 900 дан ортиқ колхозчи кўрак ва пахта теримида ишламоқда, бундан ташқари 8 та кўрак чувиш машинаси блан терилган кўрак шу куннинг ўзидаёқ тозаланиб, давлатга топширилаётир.

Колхоз правлениеси ҳамда партия ташкилоти кузги шудгорни ўз вақтида ўтказиш, келгуси йил мўл ҳосили учун пухта замин тайёрлаб қўйишга ҳаракат қилаётир. Далаларимизда 8 та ғўзапоя юладиган машина ишлатилмоқда, бу машиналарга СУЗ аппарати ҳам ўрнатилиб, пахта майдонлари бирйўла ўғитланиб кетилаётир. МТСнинг 5 та трактори ғўзапоядан тозаланган ерларни шудгор қилабошлади.

Биз йиғим-теримни тезроқ туғаллаб, 15 декабрьгача 1170 гектар еримизни шудгор қилиб қўямиз.

Колхозимиз ҳар йилгидек бу йил ҳам маҳаллий ўғит тайёрлашга алоҳида э'тибор беради. Молхона, отхоналардаги маҳаллий ўғитни далаларга чиқариб, махсус чуқурларга кўмиб қўямиз, ерларимизнинг унумдорлигини ошириш учун курашамиз.

Колхозимиз а'золари партиямизнинг XX с'езди шарафига пландан ташқари 250 тонна пахта топшириш мажбуриятини олган эканлар, биз бу мажбуриятни тўла бажариш учун курашамиз.

А. МАТҚОБУЛОВ,
«Қизил Ўзбекистон» колхозининг раиси.

МАЖБУРИЯТИМНИ ОШИРИБ БАЖАРДИМ

Мен, илғор механик-хайдовчилар ва теримчиларнинг область кенгаши қатнашчиларининг Мурожаатига жавобан мавсумда 10 тонна пахта теришга қарор қилган эдим. Ҳозиргача 11 минг килограмм пахта териб, ўз сўзимнинг устидан чиқдим. Яна 1000 килограмм пахта териш учун курашаман.

У. КЕНЖАЕВА,
«Қизил Ўзбекистон» колхозининг а'зоси.

ГЕКТАРИДАН 55 ЦЕНТНЕРДАН ҲОСИЛ ОЛИШ УЧУН

Звеномиз а'золари бу йил зўр ғайрат блан ишлаб, 12 гектар ерда мўл ҳосил етиштирдилар. Биз бу ҳосилни йиғиб-териб олишда барча тадбирларни амалга оширдик. Ҳозиргача гектаридан 50 центнердан пахта топширдик. Ҳали даламизда ҳосил мўл, яна 5 центнердан пахта бераоламиз. Шундай қилиб бу йил давлатга гектаридан 55 центнердан пахта топшириб, мажбуриятимизни ҳам бажарамиз.

М. ИСМОИЛОВ,
«Қизил Ўзбекистон» колхозининг звено бошлиғи.

ЯНА 5 ЦЕНТНЕРДАН ҲОСИЛ БЕРАМИЗ

Бригадамиз а'золари 76 гектар ернинг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил топшириш мажбуриятини олган эдилар. Биз шу кунгача давлатга 35 центнердан пахта топширдик. Ҳали даламизда ҳосил кўп, биз уни сра нобуд қилмай йиғиб-териб оламиз ва гектаридан яна 5 центнердан пахта топширамиз.

Т. АБДУЛЛАЕВА,
Хрушчев номли колхознинг бригада бошлиғи.

Пахтачиликни ривожлантиришда коммунистлар авангард бўлмоқдалар

Партия ташкилотимиз колхоз правлениеси блан биргаликда иш олиб бориб, колхозимизда пахта ҳосилини йилсайин ошириш учун курашмоқда. Бу соҳада коммунистлар авангардлик ролини ўйнамоқдалар. Коммунист ўртоқ Икром Бердиёров бригадаси 51 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 33,4 центнердан ҳосил топшириб, йиллик планни анча ошириб бажарди. Шунингдек ўртоқ Л. Юсупов раҳбарлик қилаётган бригада ҳам гектаридан 34,7 центнердан ҳосил йиғиб олди.

Коммунистлардан 6 киши бригадаларга, 4 киши звеноларга муваффақиятли раҳбарлик қилмоқда. Улар ўз бригада ва звеноларини илғорлар қаторида олиб боришга эришаётирлар.

Колхоз коммунистлари пахтачиликда янги усулни қўлланишда ташаббускор ҳамда ташкилотчи бўлмоқдалар. КПСС а'золари раҳбарлик қилаётган бригада ва звеноларда ғўза торқаторлаб ва квадрат-уялаб ўстирилди. Натижада бу майдонларда пахтадан айниқса мўл ҳосил етиштирилди.

Колхоз коммунистлари йиғим-терим кунларида айниқса ғайрат кўрсатиб меҳнат қилдилар. Улар шахсан ўзлари кўп пахта теришга ва шу блан бирга бошқа колхозчиларни ҳам меҳнатда янгидан-янги муваффақиятларга эришишга ғайратлантирдилар.

Колхоз партия ташкилоти кўпминг килограммчилар ташаббусини қўллаб-қувватлаб, бу ҳаракатни кенгайтиришга алоҳида э'тибор берди. Ўнлаб теримчилар: М. Бараев, Қ. Ойимназарова, Р. Ортиқова, М. Насриддинова каби ўртоқлар мавсумда 7 — 10 тоннадан пахта тердилар. Биз йиғим-терим кунларида деворий газета ҳамда «Жанговар варақа»ларнинг ўз вақтида чиқарилиб туришини та'минладик. Агитаторларимиз колхозчилар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни мунтазам олиб бордилар. Бу соҳада ҳам коммунистлар намуна кўрсатиб ишладилар.

Колхоз партия ташкилоти пахтачилик блан бир қаторда чорвачиликни ҳам ривожлантиришга алоҳида э'тибор бермоқда. Бу йил сигирлардан ўтган йилдагига қараганда анча кўп сут соғиб олдик ва чорва қишловига пухта тайёргарлик кўриб қўйдик.

Колхозимиз а'золари 690 гектар ернинг ҳар гектаридан 32,5 центнердан пахта топширдилар ва йиллик план муваффақиятли бажарилди. Биз қолган ҳосилни тезроқ йиғиб-териб олиш ва келгуси йил мўл ҳосили учун ҳам пухта тайёргарлик кўриб қўйиш мақсадида барча тадбирларни тўла амалга оширамиз.

И. ОЙТУРАЕВ,
Сталин номли колхоз партия ташкилотининг секретари.

Муваффақиятларимизни мустаҳкамлаш учун курашамиз

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати пахтакорларимизга ҳамавақт ғамхўрлик қилиб келмоқдалар. Кучли ер ҳайдаш ва ер текислаш машиналари бизнинг хизматимизда. Колхозларимиз ана шу техника кучидан тўла ва унумли фойдаланиш учун астойдил курашмоқдалар ва бу соҳада йилсайин янгидан-янги муваффақиятларга эришмоқдалар.

Районимиз колхозлари ҳар гектар ердан 31 центнердан пахта топшириб, 10 ноябрьда йиллик планни бажардилар. Пахтакорлар давлатга пландан ташқари яна 1000 тоннага яқин пахта беришга қарор қилдилар. Колхозлар ва МТС механизаторлари бу катта мажбуриятни ҳам бажариш учун шу кунларда ғайрат блан меҳнат қилмоқдалар. Колхозларнинг правлениелари ва партия ташкилотлари ҳозирги пайтда дала ишларини конвейер усулида уюштиришга алоҳида э'тибор бермоқдалар. Бу усул йиғим-теримни тезроқ якунлаш ва келгуси йил мўл ҳосили учун мустаҳкам замин тайёрлаб қўйишда зўр аҳамиятга эгадир.

Районда пахта тайёрлаш планининг бажарилишида депутатларнинг ғоят муҳим роль ўйнаганликларини алоҳида кўрсатиб ўтиш керак. Район, қишлоқ Советларининг депутатлари ишлаётган колхоз, бригада ва звеноларда пахтадан айниқса мўл ҳосил етиштиришга эришилди. Қишлоқ Советларимиз ғўза парвариши кунларида, йиғим-теримга тайёргарлик кўришда ва бу ишни ўтказишда асосий э'тиборни депутатларнинг активлик кўрсатишларига, намунали меҳнат қилишларига қаратдилар. Дўрмон қишлоқ Совети (раиси М. Холматова)даги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг а'золари пахта тайёрлаш планини ошириб бажардилар. Бу колхоз пахтакорлари пландан ташқари яна 400 тонна ҳосил беришга қарор қилдилар.

Маҳаллий Советлар район хўжалигида пахтачилик ҳал қилучи тормоқ эканлигини тўла ҳисобга олиб, бу соҳадаги ишларни намунали ўтказишда колхоз правлениелари ва партия ташкилотларига яқиндан ёрдам бермоқдалар. Хрушчев номли, Сталин номли, Молотов номли колхозлардаги депутатлар раҳбарлик қилган бригада ва звеноларда пахта ҳосили анча мўл бўлди ва бу ҳосилни йиғиштириб олиш намунали уюштирилди.

Район ижроия комитети район партия комитети блан биргаликда барча колхозларни илғор колхозлар даражасига етказиб олиш учун бирқанча тадбирларни амалга оширди. Натижада колхозларимиз ташкилий-хўжалик жиҳатдан мустаҳкамланиб пахта ҳосили ошаборди.

Шу нарсани алоҳида кўрсатиб ўтиш керакки, бу йил пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари бажаришимизда агротехниканинг янги усулларини кенг қўлланганлигимиз катта ёрдам берди. Бу йил ҳамма майдонларимизга чигитни асосан торқаторлаб экдик. 1000 гектардан ортиқ ердаги ғўза иккитомонлама ишланди. Молотов номли, «Қизил Ўзбекистон», Сталин номли колхозларнинг а'золари механизациядан тўла ва унумли фойдаланишга алоҳида э'тибор бердилар. Натижада бу колхозлар йиллик планни анча барвақт бажаришга эришдилар. Молотов номли колхоз 410 гектар ернинг ҳар гектаридан 31,5 центнердан пахта топшириб, йиллик планни районда биринчи бўлиб адо этди. Колхоз пахтакорлари пландан ташқари 1000 центнер ҳосил йиғиб олишга қарор қилдилар.

Йиғим-терим кунларида барча колхозларда кўпминг килограммчилар ҳаракати айниқса қизғин тус олиб кетди. Юзлаб теримчилар мавсумда 5 — 7 — 10 — 15 тоннадан пахта териш мажбуриятини олиб, фидокорона меҳнат қилдилар ва ўз сўзларининг устидан чиқдилар. Жуда кўп илғор теримчиларимиз мавсум нормаларини 2 — 4 ҳисса қилиб бажаришга муваффақ бўлдилар. «Қизил Ўзбекистон» колхозининг а'золари Умри Кенжаева, Лутфи Мирбобоева, Охунбобоев номли колхоздан Тўти Туржонова, Маленков номли колхоздан Фотима Жонбоева, Муяссар Тўлаганова сингари бирқанча ўртоқлар ҳозиргача 9 — 12 тоннадан пахта териб топширдилар.

Мўл ҳосил учун курашда бирқанча бригада ва звеноларнинг а'золари яхши натижаларга эришдилар. Хрушчев номли колхознинг ўртоқ Тўхтахон Абдуллаева бошлиқ бригадаси 76 гектар ернинг ҳар гектаридан 35 центнердан пахта йиғиб олди. «Қизил Ўзбекистон» колхозининг звено бошлиғи Маҳкам Исмоилов ўз звеносида дала ишларини пухта уюштирди, натижада бу звено гектаридан 50 центнердан пахта топширди. Бу хилдаги бригада ва звенолар районимиздаги ҳарбир колхозда ҳам кўплаб топилади.

Районимиз пахтакорлари далада қолган ҳосилнинг бир граммини ҳам нобуд қилмай, тезроқ йиғиб-териб олиш учун барча тадбирларни амалга оширмоқдалар. Далаларда кўплаб ғўзапоя юладиган машиналар ишлаб турипти. Колхоз правлениелари ва партия ташкилотлари ишни конвейер усулда уюштириб, ғўзапоядан бўшаган ерларни тез ва сифатли шудгорлаб олиш учун механизаторларга қулай шароит яратиб бермоқдалар. Молотов номли, «Қизил Ўзбекистон» колхозларида ҳозиргача кўпгина пахта майдонлари ғўзапоядан тозаланиб, пешма-пеш шудгор қилинмоқда. Ғўзапоя юладиган машиналарга «СУЗ» аппаратини тиркаб ишлатаётганимиз учун икки иш бирйўла бажариб кетилмоқда.

Районимизда пахтачилик блан бирга чорвачилик ва қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларини ҳам ривожлантиришга алоҳида э'тибор бермоқдамиз. Бу йил районимиз чорвадорлари ўтган йилдагидан анча кўп сут соғиб олишга эришдилар. Биз шу кунларда чорвачилик бинолари қуришни тезроқ туғаллаш, ем-хашак жамғариш ишларини пухта уюштириш учун курашмоқдамиз. Колхозларимиз бу йил кўп миқдорда маккажўхори ва бошқа ўсимликлардан силос бостиришга катта аҳмият бердилар. Ишонч блан айтиш мумкинки, районимиздаги ҳарбир колхозда қиш учун етарли миқдорда силос ва бошқа ем-хашак бор.

Колхозларда пахтачилик, чорвачилик тобора ривожланаётганлиги сабабли колхозчиларнинг турмуш даражаси ҳам яхшиланмоқда. Колхозчиларимиз ўзларининг кенг ва ёруғ клубларига, мактабларига, медпунктларига эгадирлар. Қишлоқларда озиқ-овқат ва саноат моллари магазинлари ишлаб турипти. Колхозчиларнинг хонадонлари электрлаштирилмоқда ва радиолаштирилмоқда.

Партия ва ҳукуматимиз колхозчи деҳқонлар турмушининг тобора фаровон бўлиши учун доимий ғамхўрлик қилаётган эканлар, биз ана шу ғамхўрликка жавобан мамлакатимиз саноатига энг зарур хомаш'ё бўлган пахта ҳосилини тобора кўпайтириш, чорвачилик маҳсулдорлигини тинмай ошириш учун курашамиз.

Районимиз пахтакорлари пландан ташқари 1000 тоннага яқин пахта топшириш тўғрисидаги мажбуриятларини шараф блан бажарадилар. Шу блан биз келгуси йил мўл ҳосили учун ҳам ҳартарафлама пухта тайёргарлик кўриб қўямиз, ерларни ўз вақтида шудгордан чиқарамиз.

О. АФЗАЛОВ,
Оржоникидзе район ижроия комитетининг раиси.

Тут кўчатлари ўтқазишга э'тиборни кучайтирайлик

Бу йил областимиз колхозларидаги кўчатзорларда юзминглаб тут кўчатлари етиштирилди. Биз эндиликда колхозларимизда кузнинг ўзидаёқ 16 миллион туп уруғ кўчат ва 4,5 миллион туп тайёр кўчат ўтқазиш имкониятига эгамиз. Шу блан бирга областимиз колхозлари бу йилдан бошлаб қўшни областлардан кўчат келтиришдан ҳам қутиладилар.

Ҳозирги кунлардаги асосий вазифа етиштирилган барча кўчатларни қисқа муддат ичида колхоз тутзорларига, йўл ва ариқ ёқаларига, суғориш участкалари чегараларига ўтқазиб олишдан иборатдир. Бу ишлар ёғингарчилик бошланмасдан туғалланиши керак.

Ипакчиликнинг озиқ базаси — тутчиликнинг халқ хўжалигидаги аҳамияти ҳаммага ма'лум. Броқ шунга қарамай айрим МТСлар ва ҳатто ба'зи район партия, совет ташкилотларининг раҳбарлари бу муҳим масалага етарли э'тибор қилмаётирлар. Масалан Пискент районидаги 2-нчи МТС (директори ўртоқ Вакcман) МТС қурилиш территориясини тартибсиз планлаштириши натижасида Калинин номли колхознинг 3 гектар ердаги тутзорини ва 200 туп яккатутларини кундаков қилдириб юборган. Жданов номли колхозда деярли бутун тутзор хароб қилинган. Сталин номли колхозда (раиси ўртоқ Хайдаров) тутзорларга мол қўйиб юборилган, кўчатлар оёқ ости бўлиб, жамоат хўжалигига катта зарар етказилган. Пискент районида тутзорларни тиклаш тўғрисида область партия комитети ва область ижроия комитети махсус қарор чиқарган бўлишига қарамасдан район партия комитети (секретари ўртоқ Латипов) ва район ижроия комитети (раиси ўртоқ Усмонов) бу тўғрида ҳечқандай чора кўрмаётирлар.

Оққўрғон, Паркент, Оҳангарон, Верхне-волинск ва бошқа бирқатор районларда ҳам тутзорларни кенгайтириш ўрнига, улар парваришсиз қолдирилмоқда, мол қўйиб юбориб, пайхон қилинмоқда.

Қорасув районидаги Жданов номли колхозда 500 минг тупдан кўпроқ кўчат ва уруғ кўчат етиштирилган. Броқ колхоз раиси ўртоқ М. Комоловнинг беғамлиги туфайли ҳали бир туп ҳам кўчат ўтқазилмаган. Район ташкилотлари тут кўчатларини кўчириш ва планли жойга ўтқазиш тўғрисида колхоз раҳбарларига нисбатан талабчанлик қилмаётирлар.

Колхозларнинг олдида турган вазифа, қисқа муддатда тутзорларни тиклаш ва уларни кенгайтиришдан иборат. Шундагина ипакчиликни тез ривожлантириш, 1959—1960 йилларгача ялпи пилла ҳосилини икки баравар кўпайтириш мумкин бўлади.

Тут кўчатлари ўтқазишнинг энг қулай муддати куз ва қиш фаслининг илиқ даврларидир. Бу даврда асосий дала ишлари анча енгиллашиб қолганлигидан ишчи кучи ҳам бемалол бўлади. Ниҳоят, ўтқазилган кўчатлар ҳам бехато тутиб кетади. Лекин тут кўчатларини қисқа муддатда ўтқазиб олиш учун ишни энг кўп даражада машиналаштириш керак. Акс ҳолда меҳнат унумини ошириш мумкин эмас. Масалан, қўл блан қилинганда бир киши бир кунда кўпи блан 150 туп кўчат ёки 5 минг туп уруғ кўчат кўчириши мумкин. Бу ҳолда барча ишни график бўйича бажариш учун областимиз колхозлари кунига 6 минг киши ажратишлари керак бўлар эди.

Кўчатлар «ВП-2» маркали махсус плуг блан кўчирилади. Барча МТСларимизда бу плуг етарли эмас. Шунинг учун тут кўчатларини кўчиришда сабзавотчилик колхозларида лавлаги қазиш машиналаридан, пахтакор колхозларда эса ғўзапоя корчевалка машиналаридан фойдаланиш мумкин. Тут кўчатлари корчевалка блан кўчирилганида, меҳнат унуми 12—17 баравар ошади.

Броқ тут кўчатларини корчевалка блан кўчириш учун уларнинг айрим қисмларини қайта ускуналаш керак. Бу тўғрида Чиноз МТСининг механиги Ахмедшин ва тракторчиси Сулиев ўртоқлар яхши ташаббус кўрсатганлар. Бу механизаторлар корчевалканинг чап томонидаги тиши стойкасини олиб ташлаб, ўнг томондаги стойка қаршисига темир обтекатель ўрнатдилар ва унинг ич томонига резинка ёпиштирдилар. Обтекатель кўчатни трактор ўқидан нарига суриб, уни ғилдирак остига тушиб қолишдан сақлайди. Сталин номли колхозда ғўзапоя корчевалкасини ишлатиш меҳнат унумини ошириб, кучни тежашга имкон берди.

Тут кўчатларини ўтқазиш ишига районларда комсомоллар, пионерлар, мактаб ўқучиларини жалб этиш керак. Ўрмончилик ва ипакчиликни оталикка олган пионер ва комсомол ташкилотлари республикамизнинг бошқа областьларида, айниқса Андижон областида анча намунали ишлар қилаётирлар. Броқ бизнинг областимизда комсомол ва пионер ташкилотлари ҳамда қишлоқ мактаблари раҳбарлари тут кўчатлари ўтқазиш ишидан четда турмоқдалар.

Колхозларда тутчилик, ипакчилик ҳаваскори бўлган кўп қарияларимиз бор. Броқ колхоз раҳбарлари бунга етарли э'тибор бермаётирлар. Агар бу кучдан ҳам фойдаланилса, ишни анча тезлаштириш, айниқса унинг сифатли бўлишини та'минлаш имконияти туғилади.

Областимиздаги колхозлар, партия ва совет ташкилотлари, МТСлар бераётган ёрдамдан тўла фойдаланишлари, тут кўчатларини ўз вақтида ўтқазиб, ипакчилик учун мустаҳкам озиқ базаси яратишлари керак.

М. АЛЕКСАНДРОВ,
Область ипакчилик бошқармасининг бошқаручиси.

Совуққа чидамли тут дарахти

Ўрта Осиё ипакчилик илмий-текшириш институтининг коллективи ипак қуртлари учун овқат бўладиган тут баргларининг сифатини яхшилаш устида ишламоқда. Институт ходимларидан С. С. Зинкина ва А. С. Дидиченко ўртоқлар етиштирган янги сорт тут дарахтлари э'тиборни жалб қиладилар. Бу сортлар районлаштирилган сортлардан фарқ қилиб, қаттиқ совуқларга чидам бермоқдалар, баҳорда эса анча кейинроқ барг чиқарадилар ва бунинг орқасида эрта совуқлардан зарарланмайдилар.

«Қишга чидамли» деган ном олган янги сорт тут дарахтларининг бошқа бир муҳим устунлиги ҳам бордир. Уларнинг баргларида озиқ бўладиган моддалар кўп бўлиши орқасида ипак қуртларининг маҳсулдорлиги ошади. Текширишлар шуни кўрсатдики, овқат бўладиган баргларнинг сифатини яхшилаш ҳисобидангина пилла ҳосили 12 процент ошади.

Ҳозир институтнинг кўчатзорларида қишга чидамли тут дарахтларининг кўчатлари қазиб олинмоқда.

Улар, Фарғона водиси, Самарқанд области ва Қорақалпоғистон АССРдаги колхозларга топшириш учун мўлжалланган. (ЎзТАГ).

Чорвачилик плани бажарилди

Верхне-волинск районидаги «Победа» колхозининг а'золари КПСС Марказий Комитети январь Пленуми қарорларини амалга ошириш учун курашиб, чорвачиликни янада ривожлантирмоқдалар. Колхоз чорвачилигининг етакчи тормоғи бўлган қўйлар сонини кўпайтиришга алоҳида э'тибор берилмоқда. Қўйларнинг сони бу йил 295 бош ортди, шу блан бирга ҳарбир қўйдан ўтган йилдагига қараганда бир ярим баравар кўп жун қирқиб олинди.

Сигирларнинг қўлда боқилиши ва мустаҳкам ем-хашак ба'заси яратилиши туфайли уларни боқиш ва асраш ишлари тўғри уюштирилди, маҳсулдорлиги ошди. Бу йил ҳарбир сигирдан планда кўрсатилган миқдордан анча кўп сут соғиб олинди. Натижада колхоз давлатга гўшт, сут, жун топшириш планларини ортиғи блан бажарди. Колхоз чорвачиликдан 1954 йилдагига қараганда 20 процент ортиқ даромад олди.

Колхозда жамоат чорвачилигини ривожлантириш ва унинг маҳсулдорлигини ошириш юзасидан тузилган 5 йиллик план муваффақиятли бажарилаётир.

У. МАМАСОЛИЕВ.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1955 ЙИЛ 10 НОЯБРЬГАЧА БЎЛГАН

М А' Л У М О Т

(процент ҳисобида)

Районларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан	Районларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан
Ўртасарой	0,33	102,64	Мирзачўл	0,68	93,98
Оҳангарон	0,80	100,12	Калинин	0,89	93,56
Оржоникидзе	0,83	99,33	Сирдар'ё	0,68	93,01
Пискент	0,87	98,43	Верхне-волинск	0,57	91,58
Юқоричирчиқ	0,77	98,22	Ўртачирчиқ	0,62	91,34
Ховос	0,45	97,03	Чиноз	0,59	88,25
Октябрь	0,71	96,33	Оққўрғон	0,48	87,42
Гулистон	0,69	94,60	Бекобод	0,91	81,54
Янгийўл	0,69	94,49	Қуйичирчиқ	0,70	79,58
Бўка	0,59	94,11	Боёвут	0,55	70,67

ОБЛАСТЬ СОВХОЗЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1955 ЙИЛ 10 НОЯБРЬГАЧА БЎЛГАН

М А' Л У М О Т

(процент ҳисобида)

Совхозларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан	Совхозларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан
4-нчи Вревский	0,77	100,77	3-нчи «Далварзин»	0,87	75,50
«Малик»	0,76	86,88	2-нчи «Далварзин»	0,70	74,25
16-нчи совхоз	0,52	85,61	1-нчи «Боёвут»	0,69	73,50
17-нчи совхоз	0,34	79,81	3-нчи Вревский	1,04	67,71
«ЎзССР бешйиллиги»	0,70	79,58	3-нчи «Боёвут»	0,65	64,58
1-нчи «Далварзин»	0,73	76,55	2-нчи «Боёвут»	0,49	63,76
Кўкорол	0,71	75,71	4-нчи «Боёвут»	0,22	60,16
			10-нчи совхоз	0,80	59,60

АЛБАНИЯ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ МАЖЛИСИ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ СССРГА КЕЛИШИГА ДОИР

СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси А. П. Волков ва СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси В. Т. Лацис Албания Халқ Республикаси Халқ Мажлисининг Раиси Гого Нушига қуйидаги мазмунда мактуб юбордилар:

«Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети Албания Халқ Республикаси Халқ Мажлисининг делегациясини Совет Иттифоқига келиб кетишга таклиф этиш шарафига муяссардир.

Ишонч билдириб айтамизки, Албания Халқ Республикаси Халқ Мажлиси делегациясининг Совет Иттифоқига келиши халқларимиз ўртасидаги самимий ва чуқур дўстликни янада кўпроқ мустаҳкамлайди ҳамда Албания блан СССР ўртасидаги яқин ва ҳартомонлама ҳамкорликни янада ривожлантириш ишига қўшилган муҳим ҳисса бўлади.

Бизнинг таклифимизни қабул қилганлигингиз ҳақида ва делегациянгизнинг СССРга келиши учун мақбул бўлган муддат тўғрисида хабардор қилсангиз Сиздан миннатдор бўлур эдик».

Албания Халқ Республикаси Халқ Мажлисининг Раиси Гого Нуши СССР Олий Совети палаталарининг раислари А. П. Волковга ва В. Т. Лацисга жавоб мактуби юборди, бу мактубда бундай дейилади:

«Албания Халқ Республикасининг Халқ Мажлиси Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Советининг Халқ Мажлиси делегациясини Совет Иттифоқига таклиф қилганлиги учун Сизлардан жуда миннатдордир ва бу таклифни қувонч блан қабул қилганлигимизни билдирамиз.

Албан халқи улуғ Совет Иттифоқига ва унинг шонли халқларига қизғин муҳаббат ва самимий дўстлик ҳислари блан тўлиб тошгандир. Совет Иттифоқи халқлари албан халқини фашизмдан халос қилдилар ва албан халқига унинг ижодий меҳнатида ҳамда Ватаннинг хавфсизлигини та'минлашда сахийлик блан ёрдам бермоқдалар. Албан халқи Совет Иттифоқининг қардош халқлари блан бўлган дўстлигини ўзининг энг буюк муваффақияти деб ҳисоблайди. Бу дўстлик ўз илдизлари блан қадимги замонларгача ўтиб боради. Бу дўстлик фашизмга қарши олиб борилган катта курашда чиниқди ва социализм ҳамда коммунизм қуришдан иборат умумий йўлда тобора мустаҳкамланиб бормоқда. Совет Иттифоқи қардош халқларининг гениси ва тажрибаси халқимиз учун ана шу социализм ва коммунизм қуриш йўлини нур сочиб ёритиб турмоқда. Албан халқи улуғ Совет Иттифоқидан албан халқига социализм қуришда сахийлик блан бераётган қардошлик ёрдами учун бениҳоя миннатдордир. Бу ёрдам Албанияда социализмнинг ғалаба қилиши учун зарур шарт ва гарантиядир. Биз ишонамизки, Албания Халқ Республикаси Халқ Мажлиси делегациясининг Совет Иттифоқига келиши социализм қуришда совет халқининг тажрибасини ўрганиб олиш ишига ва халқларимиз ўртасидаги муҳаббат ва дўстликни янада мустаҳкамлаш ишига хизмат қилади.

Таклифингиз учун Сизга самимий миннатдорчилик изҳор қилиб, делегациямизнинг Москвага шу йил ноябрь ойи ўрталарида боражагини билдирамиз».

СССР БЛАН АВСТРИЯ ЎРТАСИДА ҲАВО АЛОҚАСИ ТЎҒРИСИДА БИТИМ ИМЗОЛАНДИ

ВЕНА, 10 ноябрь. (ТАСС). Кеча кечқурун Венада федерал канцлер канцеляриясида СССР блан Австрия ўртасида ҳаво алоқаси ҳақида битим имзоланди. Совет томонидан битимни СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Граждан-ҳаво флоти бош бошқармасининг бошлиғи авиация маршалы С. Ф. Жаворонков, Австрия томонидан Австрия ташқи ишлар министри Л. Фигль имзоладилар.

Битим имзолангандан кейин С. Ф. Жаворонков ва Л. Фигль нутқ сўзладилар.

Л. Фигль ўз нутқида имзоланган битимнинг катта аҳамиятини уқтириб ўтди ва музокаралар икки давлат ўртасида самимий дўстлик ва ҳамкорлик руҳида ўтганлиги муносабати блан жуда мамнун эканлигини айтди. Улуғ Совет Иттифоқи блан Австрия ўртасида шартнома имзоланганлиги, деди Фигль, СССРнинг мамлакатимизга ҳурмат блан тенгҳуқуқли ва суверен шерик деб қараганлигини кўрсатади.

БИРМА БЛАН ХХР ЎРТАСИДА ҲАВО АЛОҚАСИ ЎРНАТИШ ТЎҒРИСИДА БИТИМ ТУЗИЛДИ

РАНГУН, 9 ноябрь. (ТАСС). Бирма Иттифоқи ва Хитой Халқ Республикасининг граждан авиацияси делегациялари ўртасида олиб борилган музокаралар тўғрисида буерда ахборот э'лон қилинди. Ахборотда айтилишича, Рангунда олиб борилган музокаралар натижасида Бирма блан ХХР ўртасида ҳаво алоқаси ўрнатиш ҳақида битим имзоланган. Бу битим тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро манфаатдорлик принципи асосида тузилган.

Бу битимга мувофиқ, Бирма граждан авиациясининг самолётлари Рангун—Мандалай—Кульмин—Кантон маршрути бўйича, Хитой граждан авиациясининг самолётлари эса Кульмин—Мандалай—Рангун маршрути бўйича ҳар икки томонга учиб туради.

Ахборотда қайд қилиб ўтилишича, Бирма блан Хитой ўртасида ҳаво алоқаси ўрнатилиши иккала мамлакат ўртасидаги иқтисодий ва маданий алоқаларни янада ривожлантиришга ёрдам беради.

СССР Халқ рақси давлат ансамблининг Лондонда биринчи концерти

ЛОНДОН, 9 ноябрь. (ТАСС). Кеча Лондондаги энг катта «Эмпресс холл» залида Игорь Моисеев бошқаришидаги СССР Халқ рақси давлат ансамблининг биринчи концерти бўлди. Концерт бошланиши олдидан Совет Иттифоқи ва Буюк Британия давлат гимнлари ижро этилди.

Лондонлилардан залда ҳозир бўлган 6 мингга яқин киши совет артистларини самимий табриклади. Оммавий рақслар — хороводлар, совет партизанлари рақси, завқ-шавқ блан ижро этилган рус ва украин рақслари, «футбол», «Юрочка» деган ҳажвий рақслар ва матрослар рақси айниқса манзур бўлди.

Тамошабинлар артистларни, ансамбль раҳбари И. Моисеевни ва дирижёр Гальперинни гулдурос қарсак чалиб олқишладилар.

Афғонистон журналистлари СССРга келди

«Известия» редакциясининг таклифига биноан Афғонистон журналистлари делегацияси 9 ноябрьда Москвага келди. Делегация «Анис» газетасининг редактори Муҳаммад Халид Равшан ва «Орфон» журналининг редактори Муҳаммад Хавдорхон Жобллардан иборат.

Внуково аэродромида Афғонистон журналистларини «Известия» газетасининг бош редактори К. А. Губин, СССР ТИМ матбуот бўлими мудирининг ўринбосари М. А. Харламов ва «Известия» редколлегиясининг а'зоси М. Г. Семенов кутиб олдилар.

Афғонистон журналистлари Москвада бирнеча кун бўладилар ва Совет Иттифоқи бўйлаб саёҳат қиладилар.

БМТ Бош Ассамблеясининг X сессияси

ЯЛПИ МАЖЛИС

НЬЮ-ЙОРК, 9 ноябрь. (ТАСС). Кеча Бош Ассамблеянинг эрталабки ялпи мажлисида Шарқи Европа мамлакатларига тегишли бўлган ўринга Хавфсизлик Кенгашининг муваққат а'зосини сайлаш давом эттирилди. Бу ўринга Шарқи Европа мамлакатлари томонидан Югославиянинг кандидатураси кўрсатилган эди.

Илгари хабар берилганидек, АҚШ ўринларни географик ҳолатга қараб адолатли тақсимлаш принципини бузиб буюк давлатларнинг Лондон битимига хилоф суратда бу ўринга Филиппин кандидатурасини ўтказишга уриниб келмоқда. Бош Ассамблеянинг 14, 19 ва 27 октябрьда ўтказилган учта ялпи мажлисида бу масаланинг овозга қўйилиши АҚШ делегацияси бирқанча кичик мамлакатларнинг делегацияларига таз'йиқ қилганига қарамай, АҚШ делегацияси кутган натижани бермаган эди. АҚШ делегациясининг бирқанча кичик мамлакатлар делегацияларига таз'йиқ қилганлиги тўғрисида Америка матбуоти очиқдан-очиқ ёзди.

Газеталарда босилган хабарларга қараганда, Бош Ассамблеянинг 27 октябрьда бўлган мажлисидан кейин қилинган ўн кунлик танаффусдан АҚШ делегацияси бирқанча делегацияларнинг Филиппин кандидатураси учун овоз беришларига эришиш мақсадида мазкур делегацияларга янада таз'йиқ қилишни кучайтириш учун фойдаланган. Лекин ҳарқанча таз'йиқ қилганда ҳам Филиппин кандидатурасини ўтказиш учун зарур миқдорда овоз тўплашни та'минлашга ҳечқандай умид қолмаганидан кейин АҚШ делегацияси кечаги мажлис олдидан янги найрангни ишлатди.

Ма'лумки, АҚШ делегацияси ҳозиргача Хавфсизлик Кенгашининг муваққат а'золари ўрнини тақсимлаш тўғрисидаги Лондон битими вақтинча эди ва эндиликда бу битим кучга эга эмас, деб да'во қилиб келар эди. Лекин 7 ноябрьда АҚШ вакили Лодж матбуот учун баёнот бериб, мен Хавфсизлик Кенгашидаги бу ўринга келгусида Шарқи Европа мамлакатларидан бири сайланишига қарши э'тироз билдирмайман, деди ва ҳатто келгусида 1957 йилда бўладиган сайловда Шарқи Европа мамлакатларининг кандидатурасини қувватлашга «тайёр» эканлигини айтди. Лекин ҳозирги вақтда бу ўринга Филиппиннинг сайланишини шарт қилиб қўйди. Шу блан бирга, Лодж АҚШни Осиё мамлакатларининг манфаатларини «ҳимоя қилучи» деб кўрсатишга уринди.

Буерда Лоджнинг баёнотига Америка Қўшма Штатларининг бу хил ғайриқонуний да'воларида тутиб келаётган позициясини бўшлигини кўрсатучи далил, деб баҳо берилмоқда. Журналистларнинг айтишича, Лодж бошқа мамлакатларга тегишли бўлган ўрин ҳақидаги ғайриқонуний тортишувини давом эттирмоқда.

Бу янги найранг, я'ни Хавфсизлик Кенгашида Шарқи Европа мамлакатларига тегишли бўлган ўриннинг «ҳар икки йилда навбатлаб туришидан», бир марта навбат бўйича Осиё мамлакатларидан бири, иккинчи марта Шарқи Европа мамлакатларидан бири ишғол қилишидан иборат бўлган янги найранг Осиё мамлакатларининг делегацияларини чалғитишни ва шундай қилиб уларни Филиппин кандидатурасини қувватлашга кўндиришни очиқдан-очиқ кўзда тутган эди. Лекин кеча ўтказилган овоз беришнинг якунлари бундан илгариги мажлислардагидек бу ҳам АҚШ делегациясининг найранглари муваффақият қозонаолмаганлигини кўрсатди. Кеча тўққиз марта овозга қўйиш натижаси Филиппин овозларининг учдан икки қисми миқдорида кўпчилик (37—39 овоз) олаолмади. Филиппин учун берилган овозлар сони 25 блан 31 ўртасида, Югославия учун берилган овозлар 26 блан 28 ўртасида бўлди.

Овоз беришнинг 21-нчи даврасий якунлари шуни кўрсатадики, АҚШ делегацияси овоз бериш вақтида асосан Латин Америкаси мамлакатларига таянади. БМТ а'зоси бўлган мамлакатларнинг деярли ярмисини ташкил этган делегациялар Америка Қўшма Штатларининг хавфсизлик Кенгашида Шарқи Европа мамлакатларига тегишли муваққат а'зо ўринга Филиппин кандидатурасини ғайриқонуний равишда ўтказишга уринишига қарши чиқмоқдалар.

Кечаги мажлисда бу масала тўққиз марта ҳечқандай натижасиз овозга қўйилганидан кейин Хавфсизлик Кенгашининг муваққат а'зосини сайлаш Ҳиндистон делегациясининг таклифига биноан икки ҳафтага кечиктирилди.

ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛАРИНИНГ ЖЕНЕВАДАГИ КЕНГАШИ

ЖЕНЕВА, 9 ноябрь. **(ТАСС махсус мухбири).** Франция, Англия, Совет Иттифоқи ва АҚШ ташқи ишлар министрларининг бугунги мажлиси Ўрта Европа вақти блан соат 16 да бошланди.

Мажлисда А. Пинэ раислик қилди.

Министрлар Европа хавфсизлиги ва Германия тўғрисидаги масалани муҳокама қилишни давом эттирдилар.

Бугунги мажлисда биринчи бўлиб Г. Макмиллан, сўнгра Д. Даллес ва А. Пинэ сўзладилар.

Сўнгра кенгашдаги СССР делегациясининг бошлиғи В. М. Молотов сўз олди.

А. ПИНЭ АНГЛИЯ, СССР ВА АҚШ ДЕЛЕГАЦИЯЛАРИ ШАРАФИГА ЗИЁФАТ БЕРДИ

ЖЕНЕВА, 9 ноябрь. (ТАСС). Кеча Франция ташқи ишлар министри А. Пинэ тўрт давлат ташқи ишлар министрлари кенгашида катнашаётган Англия, СССР ва АҚШ делегациялари шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда совет томонидан В. М. Молотов, А. А. Громико, Совет Иттифоқи маршали В. Д. Соколовский, С. А. Виноградов, Г. М. Пушкин ва В. С. Кеменов ҳозир бўлдилар.

Ҳиндистоннинг Осиё ҳамкорлиги комитети раиси Рамешвари Нерунинг баёноти

ДЕҲЛИ, 9 ноябрь. (ТАСС). «Таймс оф Индиа» газетасининг хабар беришича, Ҳиндистоннинг Осиё ҳамкорлиги комитети раиси Рамешвари Неру кеча матбуот конференциясида бундай деган: Комитет Осиё ҳамкорлигини мустаҳкамлаш юзасидан бирқанча тадбирларни амалга оширмоқчи. Комитет тотув яшашнинг беш принципини ва Бандунг конференциясининг қарорларини кенг ёйиш мақсадида кампания бошлаш ниятидадир, шунингдек қуролсизланиш учун ва колониализмга қарши ҳамда ирқий камситишга қарши кураш ҳаракатини кучайтириб юборишга интилади. Шу мақсадда комитет семинарлар, ижтимоий диспутлар ташкил қилади ва ҳафталик журнал нашр этади.

АҚШ ДАВЛАТ СЕКРЕТАРИ ДАЛЛЕСНИНГ ЮГОСЛАВИЯДА БЎЛИШИГА ДОИР

БЕЛГРАД, 7 ноябрь. (ТАСС). ТАНЮГ агентлигининг хабарида айтилишича кеча тушдан кейин Брион оролида ЮФХР президенти Тито блан давлат секретари Даллес ўртасида музокаралар бўлган. Бу музокараларда Югославия томонидан Иттифоқ ижроия вечеси раисининг ўринбосари Эдвард Кардель ва ташқи ишлар бўйича давлат секретари Коча Попович қатнашганлар. Америка томонидан музокараларда Қўшма Штатларнинг Югославиядаги элчиси Жеймс Ридлбергер ва иккинчи Дуглас Макартур қатнашганлар.

ЮФХР президенти Тито блан АҚШ давлат секретари Даллес ўртасидаги музокаралар тамом бўлганидан кейин 6 ноябрьда кечқурун э'лон қилинган ахборотда бирқанча масалаларда айниқса халқаро муносабатларни яхшилаш ва иккала мамлакат ўртасидаги дўстона ҳамкорликни кенгайтириш мақсадида янада куч-ғайрат сарфлаш мумкинлиги ва зарурлиги масаласида иккала мамлакатнинг бир фикрда эканлиги уқтириб ўтилади.

Сўнгра ахборотда бир-бирларининг фикрини аниқлаш учун ва БМТ Устави руҳида тинчлик ҳамда халқаро ҳамкорлик ишига ёрдам бериш учун шахсий алоқаларнинг фойдали эканлигини бу музокаралар яна та'кидлаганлиги айтилади.

Ахборотда халқаро аҳвол тўғрисида ва иккала мамлакатни қизиқтираётган масалалар юзасидан фикр олишилганлиги, давлат секретари Даллеснинг муҳокама қилинган масалаларни матбуот конференциясида ёритиб берганлиги айтилади.

БЕЛГРАД, 7 ноябрь. (ТАСС). ТАНЮГ агентлигининг Бриони оролидан олиб берган хабарига қараганда, Қўшма Штатлар давлат секретари Даллес кеча ЮФХР президенти Тито блан олиб борган музокаралардан кейин матбуот конференциясида сўзлаб музокаралар вақтида ҳозирги вақтдаги энг муҳим халқаро проблемалар муҳокама қилинди, деган. Жумладан, Даллес жаноблари Женева кенгашининг қандай бораётганлиги ҳақида, айниқса Европа хавфсизлиги ва Германия масаласи тўғрисида президент Титога ахборот берганки, бу ахборот музокараларнинг асосий темаси бўлган. Даллеснинг айтишига кўра, у бу проблемаларни ҳал қилиш имкониятлари тўғрисида президент Титонинг ўз фикрини эшитишни истаган. Шунингдек президент Титонинг Мисрга бориш ниятида эканлигини, шу муносабат блан Тито ҳар иккаласининг умумий фикрини Миср бош министри Носирга айтиши мумкинлигини назарда тутиб, Яқин Шарқдаги аҳвол ҳам муҳокама қилинган. Сўнгра Даллес, Шарқий Европа мамлакатларидаги аҳвол ва бу мамлакатларнинг мустақиллиги масаласи ҳам муҳокама қилинди деган ва бу мамлакатларнинг ташқаридан ҳечким аралашмаган ҳолда мустақиллик ҳуқуқига эга эканликлари, шунингдек ўзлари истаган нарсани ўзлари ҳал этиш ҳуқуқига эга эканликлари тўғрисида бир фикрга келинди деб илова қилган.

БЕЛГРАД, 7 ноябрь. (ТАСС). Белград радиоси эшиттирган хабарга қараганда, АҚШ давлат секретари Даллес кеча кечқурун Югославиядан Женевага учиб кетган.

Кореядаги бетараф комиссиянинг Польша делегацияси а'золари ҳалок бўлганига доир

ВАРШАВА, 9 ноябрь. (ТАСС). Буерда хабар берилишича, Польша Халқ Республикаси ҳукумати Америка Қўшма Штатлари ҳукуматига мурожаат қилиб, ундан Кореядаги бетараф комиссия Польша делегациясининг уч а'зоси тушган ва ҳалокатга учраган самолётнинг қандай вазиятда ҳалокатга учраганлигини тезда қат'ият блан ва тўла равишда текширишни, шунингдек текшириш, натижалари тўғрисида Польша ҳукуматини хабардор қилишни сўраган.

Яраш юзасидан тузилган бетараф комиссиядаги Польша делегациясининг уч а'зоси ҳалок бўлди

ПХЕНЬЯН, 9 ноябрь. (ТАСС). Корея Марказий телеграф агентлигининг мухбири берган хабарга қараганда, яраш битими устидан кузатиб туриш учун тузилган бетараф комиссиядаги Польша делегациясининг уч а'зоси: майор Зигельский, капитан Рудник ва поручик Зелинский 7 ноябрьда Жанубий Кореяда ҳалок бўлганлар. Делегациянинг мазкур а'золари Америка томони берган самолётда Кунсандан Паньминьчжонга учиб бораётган экан.

Шу муносабат блан яраш ҳарбий комиссиясидаги корейс-хитой томони делегациясининг бошлиғи генерал-майор Тен Гук Нок 8 ноябрьда комиссиядаги Польша делегациясининг бошлиғига комиссиянинг уч а'зоси ҳалок бўлганлиги муносабати блан та'зия билдириб мактуб юборган.

ФРАНЦИЯ РЕСПУБЛИКА КЕНГАШИДА

ПАРИЖ, 9 ноябрь. (ТАСС). Республика кенгаши — Франция парламентининг юқори палатаси Миллат мажлисининг ҳозирги составининг ваколатларини 1956 йил 2 январьда тўхтатиш тўғрисидаги, я'ни парламентга муддатидан илгари сайлов ўтказиш ҳақидаги қонун проектини кеча ярим кечагача муҳокама қилди.

Мунозаралардан кейин бу қонун проекти тузатиш блан 60 овозга қарши 227 овоз блан қабул қилинди. Тузатишда сайловни мажоритар сайлов системаси асосида округлар бўйича икки даврада овоз бериш йўли блан ўтказиш таклиф этилади. Францияда урушдан илгариги вақтда шундай сайлов системаси амалда эди. Франциянинг прогрессив жамоатчилиги бу системанинг антидемократик характерда эканлигини кўп марта та'кидлаб ўтган эди.

Қонун проекти иккинчи марта ўқиб чиқиш учун Миллат мажлисига қайтарилади. Қонун проектига сайлов системасини ўзгартириш тўғрисида тузатиш киритилганлиги сабабли, Париж обзорчиларининг фикрича, Миллат мажлисида яна кескин дискуссияга сабаб бўлади. Бу эса сайловни муддатидан илгари шу йил ўтказиш тўғрисидаги масаланинг ҳал этилишини яна хавф остига қўйиши мумкин.

ЯПОНИЯ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ПЕКИНГА КЕЛДИ

ПЕКИН, 10 ноябрь. (ТАСС). Халқаро муносабатлар институтининг таклифига биноан Япония тинч конституцияни ҳимоя қилиш Миллий ассоциациясининг 27 кишидан иборат делегацияси Пекинга келди.

Делегация Пекинга келгач матбуот конференцияси ташкил қилди, конференцияда делегация бошлиғи Тецу Катаяма баёнот бериб, делегациянинг бу сафаридан мақсад Япония блан ХХР ўртасида нормал дипломатия муносабатларини тиклашга, маданий алоқаларни ва иқтисодий ҳамкорликни ривожлантиришга ёрдам беришдир, деди.

Марокашга Франциянинг янги бош резиденти тайинланди

ПАРИЖ, 9 ноябрь. (ТАСС). Парижнинг ҳозирги полиция префекти Андрэ Дюбуанинг Марокашда генерал Буайе де Латур ўрнига Франция бош резиденти қилиб тайинланганлиги бугун буерда расмий суратда э'лон қилинди.

ФИЛИППИНДА САЙЛОВ

НЬЮ-ЙОРК, 9 ноябрь. (ТАСС). Кеча Филиппинда сенатга ва маҳаллий ҳокимият органларига сайлов бўлди. Америка информация агентликларининг хабарларидан ма'лум бўлишича, кеч соат 6 гача, я'ни сайлов участкалари ёпилганига қадар мамлакатдаги 6 миллион сайловчидан (Филиппин аҳолисининг сони қарийб 21,5 миллион кишини ташкил этади.—**Редакция**) 90 процентга яқини овоз берган.

Юнайтед Пресс агентлиги билдирган дастлабки ма'лумотларга кўра, сенаторлар сайланган тўққиз округдан бештасида оппозициячи либерал партиянинг кандидатлари олдинги ўринда турибди. Броқ, агентликнинг қайд қилиб ўтишича, ҳали қишлоқ районларидан ма'лумот олинмаган. Қишлоқ районлари президент Магсайсай бошлиқ ҳукмрон партиянинг асосий таянчини ташкил қилади.

Хабарлардан ма'лум бўлишича, сайлов вақтида «тинчлик ва тартиб сақлаш» учун сайлов участкаларини катта полиция нарядлари ўраб олган. Лусон оролидаги кўпгина районларга қўшинлар юборилган.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

КИНО „Янги қирғоққа“

Латвиядаги Урга қишлоғининг меҳнаткашларини эзиб келаётган қулоқ Рейнис Тауринь куни битиб, ўлим ёқасига келиб қолганини билгач, ғоят ташвишланади. У энди бошпана қидиради, ўз жонини сақлаб қолиш учун ҳарқандай қабиҳлик, тама'гарчилик, алдоқчилик қилишга ҳам тайёр. У охири ўзини та'қиб қилиб келаётган қасоскорлардан қочиб, асранди ўғли Айвар Лидумнинг уйига киради, ундан бошпана сўрайди. Аммо 15 йилча шу золимнинг уйида тарбияланган, уни отам деб алданиб юрган Айвар энди унга ҳомийлик қилишдан бош тортади. Чунки Айвар унинг халқ бошига не-не бало ва кулфатларни солган золимлигига тушуниб етган, унинг қишлоқдаги барча меҳнаткашларнинг ёвуз душмани эканлигига ишонч ҳосил қилган эди. Айвар энди бу золимни совет кишиларига тутиб бериши керак, лекин унинг қўлида қурол йўқ эди. Шундай бўлса ҳам ҳақ йўлга тушиб олган Айвар ўз қаршисидаги қуролли йиртқичга, ёвуз душманга тик боқиб, унга нафратлар айтади. Шу пайт Айварнинг ўз отаси Лидум кириб қолади-да, унга кўмаклашади, душман қуролсизлантирилади. Ўз асранди ўғлини тўппончадан отиб ўлдиришдек ёвуз ниятга эришаолмаган душман Тауринь энди қўли боғлиқ ҳолда ерда ётар, «мени ўлдирманглар» деб ёлборар эди. Мана шу ерда бирбири блан асло келишаолмайдиган икки синфнинг вакили яна тўқнашади. Улар бутун умрларини ҳаёт-мамот курашига сарфлаганлар. Уларнинг бири кўп умрини халқ бахти учун, Латвия ерида ҳам ғалаба қилган мустақиллик, озодлик ва социализм учун кураш ишига сарфлаган, ўз ватани ва латиш пролетариатининг асл фарзанди Ян Лидумдир. Мана у ҳозир ҳаёт-мамот жангида катта ғалабани қўлга киритиб, эзучилар синфи устидан қат'ий ҳукмни чиқарди. Иккинчиси эса, пролетар синфи вакилининг оёқлари остида чилпарчин бўлиб ётипти. Бу — умр бўйи бойлик ортдириш учун уриниб келган, Урга қишлоғи деҳқонларининг қонини сўриб, кўз ёшини тўкиб келган ёвуз қулоқ, ўз халқининг душмани, ватанфуруш Рейнис Тауринь эди.

Ян Лидум латиш халқини эзиб келган эксплуататор синфининг типик вакили бўлган Тауриньнинг ёлбориб: «Мени ўлдирма» деган илтимосига жавобан: «Бу сенинггина ўлиминг эмас, балки бу сенинг синфингнинг ҳам ўлимидир, сенинг синфинг энди авлод қолдираолмайди, халқ мангу озод бўлиб, янги қирғоққа, коммунизм қирғоғи сари бораётир» деган оташин, ҳаққоний сўзларни айтади...

Москвадаги М. Горький номли киностудия ва Рига киностудияси ҳамкорликда ишлаб чиқарган «Янги қирғоққа» бадиий, рангдор фильми ана шу ғоят та'сирчан, ҳаяжонга солучи, символик эпизод блан тугалланади.

Латвия ССР халқ ёзучиси Вилис Лацисининг «Янги қирғоққа» деган машҳур романи асосида ишланган бу фильмда латиш халқининг эксплуататорларга қарши аёмонсиз олиб борган 30 йиллик кураши тарихи кенг кўламда акс эттирилган.

Сценарий авторлари (В. Алексеев, Л. Луков) ва постановкачи Леонид Луков ёзучи В. Лацисининг ажойиб эпопеясидаги энг характерли эпизодларни танлаб олиб, мазмун ва ғоявий жиҳатдан яхлит кинороман яратган. Фильмда ҳам китобдагидек асосий қаҳрамон ички ва ташқи душманларига қарши мардона курашиб, ўз ҳуқуқи, эрки ва бахтини қўлга киритган латиш халқидир. Фильм марказида эса оддий латиш оиласининг тақдири. Ян Лидум оиласи ва унинг а'золари бошига тушган саргузаштлар, улар тортган жабр-жафолар, уларнинг эзучиларга қарши кураши ва бу курашда эришган ғалабаси фильмда кинематография сан'атининг бадиий воситалари орқали усталик блан ҳикоя қилинади.

Талантли артистка Велта Лине гўзал, руҳан тетик, турмушнинг ҳарқандай қийинчиликларини мардона енгиб боручи, оддий батрак қизидан, жасур революционер, тадбирли жамоат ва давлат арбоби даражасига ўсиб етишган Ильзанинг ёқимли, ҳаққоний образини яратган. Тамошабин Ильзани ўз акаси Ян Лидум уйига келиши, акасининг революцион фаолиятига хайрихоҳлик блан қараши, қамалган Ян блан тюрьмада сўзлашиши, яширин революцион ташкилотдаги фаолияти, давлатни бошқаришдаги иштироки, колхоз тузишдаги активлиги ва ватанпарварлик ишларини ҳаяжон блан кузатади. Ўз ўғли Артурни ҳақиқий революционер қилиб тарбиялаган Ильза — ватанпарвар латиш оналарининг типик образидир.

Артист Жан Приекулис яратган оташин революционер, жўшқин қалб ва пўлат ирода эгаси Ян Лидум образи совет кинематографиясининг ижобий қаҳрамон характерини яратишдаги ютуқларидандир. Тамошабин революцион курашга берилиб кетган жасур латиш йигити — Яннинг фаолиятини зўр э'тибор блан кузатиб боради. Оиладаги хотини ва боласига меҳрибонлиги, ишчилар орасида агитация ва ташкилотчилик ишларини олиб бориши, реакцион Ульманис режимига қарши халқни курашга бошлаши, жандармлар томонидан ушлангандаги жасорати ва иродалилиги бу образни айниқса ёшларга яқин ва қадрдон қилиб қўяди.

Фильмда қулоқ ва хоинлар қуршовида қолган комсомолка Аннанинг Айвар томонидан қутқазилиши зўр эҳтирос блан тасвирланган. Шундан сўнг икки севишган ватанпарвар — Айвар ва Анна бирга курашадилар. Айвар ролини ўйнаган артист У. Лиелдиж бу мураккаб образ характеридаги кўпқиррали томонларни, унинг эволюциясини усталик блан очиб берган. Айниқса Айварнинг Аннага муҳаббатини ифодаловчи картиналарда, унинг Латиш дивизияси сафидаги хизматини, Тауриньни қўлга тушириш эпизодларида ёш артист катта маҳорат блан ўйнаган.

Анна (артистка Байба Индриксон) образи энг порлоқ, реалистик образ сифатида фильмнинг катта ютуғидир. Анна ҳақиқий бахтни революцион кураш йўлидан, ўз халқи ва ватанининг озодлиги учун кураш йўлидан топган минглаб латиш қизларининг ёрқин тимсолидир. Шунингдек Артур (артист Гарри Лиепинь), Жан (артист Ю. Леяскали) каби ватанпарварларнинг образлари ҳам жонли чиққан.

Фильмнинг реалистик бўлиб чиқишида ундаги салбий образларнинг ҳаққоний талқин қилиниши катта роль ўйнайди. Булар йиртқич қулоқ Тауринь, фашист ёшлари та'сиридаги Бруно, Пацеплиснинг учинчи хотини — жоҳил, худбин Лавиза ва бошқалардир.

Фильмда қулоқ даражасига кўтарилиш учун уринучи ўрта ҳол деҳқон Пацеплис (артист Артур Димитер) образи ҳам тўғри ҳал қилинган. Унинг психологиясида хусусий мулкчилик тенденциясининг яшовчан ва кучлилиги, унинг колхоз ҳаракатига қаршилиги, иккиланиши, правардида ўзининг ноҳақлигига ишониши реал картиналарда талқин қилинган.

Операторлардан В. Рапопорт ва Г. Егиазаров бу катта кўламдаги сюжетни талқин қилиш учун зарур манзаралар, экспозициялар танлаганлар ва реалистик кадрларни усталик блан суратга олганлар. Айниқса Латвия қишлоқларидаги ночор ҳаёт, Тауриньнинг золимлиги, Совет Армиясининг Латвияга кириши, Латвияда озод ҳаётнинг тантанасини тасвирловчи манзаралар моҳирона акс эттирилган.

Фильм Совет Латвиясида меҳнаткашларнинг бахтли ҳаёт сари, коммунизмнинг ҳаётбахш қирғоғи сари қадам қўйганлигини кўрсатиш блан оптимистик оҳангда тугалланади. Бу фильм ўзининг реалистик образлари блан тамошабинларда кучли таассурот қолдиради.

Ш. ҚАМБАРОВА,
М. ЯҲ'ЁЕВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 11/XI да **Момақалдироқ** 12/XI да **Чин муҳаббат.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 11/XI да **Дубровский,** 12/XI да **Тоҳир ва Зуҳра.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Бугун ва ҳар куни 3 бўлимда **цирк тамошалари.** Аттракцион — **Лўлилар.** Тамоша кеч соат 8 да бошланади.

«РОДИНА» — кундуз соат 12 ва 4 да **Чапаев**, қолган сеансларда янги француз-итальян бадиий фильм **Тереза Ракэн.**

НАВОИЙ номли — кундуз ва кечқурун янги поляк бадиий фильми **Авлод,** кеч соат 7 яримда **Дун'ёда биринчи атом электростанцияси.**

«ИСКРА» — эрталаб соат 9—40 ва 10—20 минутда **Гаврош,** эрталаб соат 11 дан **Янги қирғоққа.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб 10 да **Қуёш тоши,** кундуз соат 12 дан 2 гача **Черевички,** кундуз соат 4 дан **Авлод.**

«ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Тереза Ракэн.**

Тахтапул кўча, 2-нчи тупик, 14-нчи уйда туручи Муборак Муталованинг шу уйда туручи Усмон Шоғуломовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район, 3-нчи участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34 **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ** коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 135, Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 132. Секретариат — 34048. Э'лонлар бўлими — 38142.

Р. 09667. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № А — 1547.